1893 - 1963

70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 196. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ЖОВТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 15, 1963 No. 196. VOL. LXX.

КОНҐРЕС ОБГОВОРЮЄ СПРАВУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ І ДОПОМОГИ ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

Вашингтон. — У вівторок 15-го жовтня в Палатній Правничій Комісії зізнавати має головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді в справі законопроєкту про охорону громадянських прав, а Сенат того самого дня має дістати поправку сенатора демократа Вейна Морса про те, щоб з допомоги, призначеної для членів Союзу для Поступу не могли користати ті латинські американські держави, які скинули в цьому році демократичну владу та встановили владу хунти. В Палаті Репрезентантів немає добрих виглядів на те, щоб міг бути ухвалений законопроєкт про охорону громадянських прав в тій редакції, в якій його схвалила Палатна Правнича Підкомісія. Ця Підкомісія схвалила дуже широку громадянську програму, згідно з якою мала б бути покликана до життя Крайова Комісія в справі справедливого расового затруднення, мала б бути заборона расової дискримінації в кожній приватній крамниці та широкі повновласті мав би головний прокуратор в справі карання всіх тих, які провиняться проти закону громадянських прав. Але немає виглядів, щоб Правнича Комісія Палати так легко погодилася на той проєкт, що його вдалося легко перепхати через Правничу Підкомісію. Проти закону про громадянські права виступають південні демократичні конґресмени, а республіканські конґресмени в більшості є проти надто широкого законопроєкту в ділянці громадянських прав. Головний прокуратор Роберт Кеннеді має своїм виступом причинитися до того, щоб законопроєкт про охорону громадянських прав не задовго перебував у Правничій Комісії, як воно тепер заповідається. В політичних колах гадають, що немає виглядів на те, щоб такий широкий проєкт, який перейшов Правничу Підкомісію, міг бути ухвалений, тому треба б його змінити так, щоб за нього могли голосувати і республіканці, бо самі північні демократи не матимуть настільки голосів, щоб ухвалити цю програму. Голова Сенатської Підкомісії в справі держав Латинської Америки сенатор демократ із Ореґону Вейн Морс гостро виступає проти військових переворотів в деяких державах латинської Америки. Він пропонує, щоб ті держави, які скинуть в себе демократичний уряд в користь військової хунти, негайно переставали діставати американську допомогу, яку вони мають як члени Союзу для Поступу. Уряд не має нічого проти проєкту сенатора Морса, але не бажає, щоб проєкт Морса діяв узад, це значить, щоб позбавлені були американської допомоги також і Ґватемаля, яка скинула демократичний уряд в квітні цього року, та Еквадор, що змінив уряд в липні ц. р. Уряд ЗДА не зірвав дипломатичних зв'язків із тими державами, і вони дістають американську допомогу.

Помер Лев Ясінчук, колишній інспектор шкіл „Рідної Школи" й співробітник „Свободи"

Ню Йорк. — В п'ятницю 11-го жовтня ц.р. помер у своєму помешканні на Брукліні в Ню Йорку на 82-му році життя Лев Ясінчук, один із найактивніших і найбільш заслужених рідношкільних діячів. Він був інспектором шкіл „Рідної Школи" в Західній Україні та з її доручення виїздив двічі до Америки за збіркою фондів для українського приватного шкільництва в краю. Про цю подорож видав книжку „За океаном". З праць, присвячених українському шкільництву, найповажніша „50-ліття Рідної Школи". Вже від своїх молодих років працював в українській пресі і в 1912 році редаґував у Львові часопис „Каменярі". Від довгих років був співробітником „Свободи". Завдяки своїй ідейності, безкорисності, громадській активності та особостій товариській культурі і милій вдачі втішався загальною пошаною.

Лев Ясінчук

Українці в Джерзі Ситі взяли участь у двох великих походах

Джерзі Ситі. — Минулої суботи й неділі, 12 і 13 жовтня 1963, в цьому надгудсонському місті відбулися два великі походи, в яких українці становили одну з найзамітніших груп: в суботу в поході-параді з нагоди „Дня Колюмба" та в неділю в поході Товариства Святого Імени. До паради-походу в честь Колюмба, відкривця Америки, місто приготовлялося довгий час і на цей день навіть спровадило з Італії нащадка Колюмба, що носить його повне ім'я і прізвище: Кристофер Колюмбус. Похід головною маґістралею міста, Гудсонським бульваром, тривав 5 годин. Українську групу, зорганізовану місцевим Відділом УККомітету та очолювану його головою п. Вол. Біликом, становили головно діти української католицької школи св. Петра і Павла, діти школи українознавства з її директором проф. Мухином на чолі і гуртки членів місцевого Осередку СУМА і Станиці Пласту в своїх одностроях, як і деяка кількість старших громадян. Численна публіка, що придивлялася походові, як і заповідач на трибуні, на якій стейтові і міські достойники відбирали дефіляду, приділили дуже багато уваги саме українській групі. Подібно замітну групу становили українці в поході Т-ва Святого Імени в неділю, 13-го жовтня. Групу очолював парох української католицької церкви св. Петра і Павла та декан Ню Джерзі впреп. о. Антін Борса, за ним машерували члени Т-ва Св. Імени при цій церкві в парадних одягах(фраках і циліндрах з паличками в руках), між ними й відомий наш діяч суддя Марсел Вґнер, а дальше поважна кількість старших і молодших громадян з прапорчиками Т-ва Св. Імени в руках.

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР В РИМІ ЕНТУЗІЯСТИЧНО ПРИНЯВ ПЕРШИЙ ВИСТУП МИТРОПОЛИТА СЛІПОГО

Ватикан. — Минулої п'ятниці, 11-го жовтня, на Вселенському Соборі Католицької Церкви вперше виступив первоієрарх Української Католицької Церкви, митрополит-ісповідник Йосиф Сліпий, і його виступ Отці Собору прийняли з великим ентузіязмом. Нюйоркський "Herald Tribune" у спеціяльній кореспонденції з Ватикану про цю подію пише:

Архиєпископ Йосиф Сліпий зі Львова в Україні, який провів 18 років в совєтських таборах каторжної праці, викликав ентузіястичні оплески своїм першим зверненням до Другого Ватиканського Вселенського Собору. 72-літній Архиєпископ, звільнений росіянами несподіваним потягненням в лютому, сказав Соборові здавлюваним із зворушення голосом, що він бажає „подякувати Господеві за майже чудесну можливість брати участь у Соборі". Він висловив переконання, що Собор „буде великим добродійством для нашої доби". Коли покійний Папа Іван XXIII прийняв тут Архиєпископа (Сліпого), висловлювано здогади, що росіяни звільненням Владики намагаються поправити свої взаємини з Католицькою Церквою. Архиєпископ Сліпий був заарештований в 1945-му році, як росіяни захопили польську Галичину. Багато людей думало, що він помер того року, бо численні інші Владики-українці, заарештовані в тому самому часі, померли у в'язниці. Отці Собору оплескували архиєпископа Сліпого, не зважаючи на пригадку кардинала Леркарда з Больонії, який проводив нарадами сесії Собору в базиліці св. Петра, що оплески не належать до порядку нарад. Архиєпископ був одним із багатьох Владик, які висловили свій погляд на аспекти схеми "De Ecclesia" (Про Церкву). Говорячи про новови́двигнену концепцію колеґіяльности єпископів, себто про поділ з ними влади Папи над Церквою, архиєпископ Сліпий зайняв консервативне становище, що, стисло говорячи, єпископи не становлять колеґії. Він твердив, що влада Папи не походить від згоди єпископів, але від Христа...

„Свобода" очікує з Ватикану власної кореспонденції про цей перший виступ Первоієрарха Української Католицької Церкви на Вселенському Соборі.

Митрополит Йосиф Сліпий

АДЕНАУЕР ЗГОЛОСИВ ДИМІСІЮ — ЕРҐАРД ЙОГО НАСТУПНИКОМ

Бонн. — В минулу п'ятницю 11 жовтня західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер вручив президентові Гайріхові Любке формальну заяву в одному реченні, що він перестає урядувати з 15 жовтня. Зараз після від'їзду Аденауера з палацу президента Любке прибув туди голова більшости Християнсько-демократичної партії в німецькому парляменті, Гайнріх фон Бретано і запропонував Любке призначити на нового канцлера — віце-канцлера і міністра народного господарства, д-ра Людвіґа Ерґарда. Голова нижчої палати парляменту Евґен Ґерстенмаєр повідомив парлямент у вівторок 15 жовтня про відхід Аденауера з уряду, а в середу відбудеться заприсяження д-ра Людвіґа Ерґарда на нового канцлера Німецької Федеративної Республіки. Конрад Аденауер був першим і одиноким канцлером Західньої Німеччини від кінця останньої світової війни. Він був раніше посадником Кельну (Кольонії). В 1933 році звільнив був його з того становища Гітлер, а коли він вернувся туди в 1945 році — швидко потім звільнили його знову — англійці. Аденауер має тепер 87 років. Він залишиться в парляменті і буде далі активний в політиці.

Конрад Аденауер

У Британії все ще не знайдено наступника прем'єра Мекміллена

Лондон. — Конференція Консервативної партії в Блекпулі скінчилась в суботу минулого тижня без розв'язання найважливішої проблеми, перед якою станула була зараз першого дня своїх нарад, коли прем'єр Гарольд Мекміллен раптом захворів і листовно повідомив про своє зречення з становища прем'єра і партійного лідера. Наради над визначенням нового прем'єра і партійного лідера перенеслись до Лондону: на форуми уряду, якому тимчасово головує Ричард А. Батлер, партійної більшости в палаті громад і партійної президії. Найповажнішими кандидатами є названий Р. А. Батлер, міністер наукових справ лорд Гейлсгем, міністер закордонних справ лорд Гюм і канцлер скарбу Реджінальд Мавдлінґ. Гейлсгем і Гюм не можуть кандидувати формально на прем'єра, поки не зречуться свого членства в палаті лордів і не будуть обрані до палати громад, що вимагає довшого часу. Тому, що прем'єр Мекміллен швидко приходить до здоров'я після щасливої операції, і за який тиждень вийде зі шпиталю, гадають, що він візьме активну участь і вирішить у виборі свого наступника, що його він має формально запропонувати Єлисаветі II.

Ніксон остерігає проти „посередньої совєтської аґресії"

Ню Йорк. — Колишній віцепрезидент Ричард М. Ніксон, промовляючи на прийнятті Американського Товариства Торґівців Какао, остерігав цю країну, „що вона вступає в найнебезпечніший період холодної війни", бо „медвідь завжди є найнебезпечніший, коли він витягає свої лапи під приязним жестом.". Ніксон казав, що численні американці вірять в те, що Хрущов змінив свій характер, і ця неоправдана віра зробила холодну війну труднішою, як давніше. Колишній віце-президент гадає, що комуністи збільшили всюди „свою посередню аґресію в цілому світі", і совєтський прем'єр Хрущов мусів би припинити ту аґресію, коли хоче, щоб американці повірили в те, що СССР дійсно має миролюбні інтенції.

СССР звільнив двох американських громадян за звільнення двох совєтських шпигунів

Ню Йорк. — В суботу до Ню Йорку прилетіли два американські громадяни, які були заарештовані за здогадне шпигунство та не мали надії на звільнення, яке настало несподівано, бо СССР не хотів допустити до того, щоб в Ню Йорку американський суд судив подружжя совєтських шпигунів — Івана Д. Єгорова та його жінку Александру. Звільнені з совєтської тюрми — це 58-річний єзуїт-місіонар польського походження Волтер М. Цішек і 24-річний студент Марвін В. Мекінен. Цей студент був заарештований в Києві 27-го липня 1961-го року і засуджений до 8-річної тюрми за шпигунство, а о. Цішек пересидів в совєтській тюрмі від 1940-го року. Совєтське шпигунське подружжя Єгорови були заарештовані 2-го липня цього року за те, що старалися дістати військові таємниці про морські американські бази та розміщення військ. Американський суд відкинув був апеляцію Єгорових, які домагалися звільнення як дипломатів, але тепер звільнення цих совєтських шпигунів відбулося дорогою виміни. Отець Цішек перебував 23 роки на Сибірі, і він вже відвик по-англійськи говорити. Коли жірналіст в Ню Йорку звернувся до нього як до „отця" — то він був здивований, бо 23 роки не чув цього слова — "Father". Єгорови відлетіли до СССР.

Оперовий Ансамбль в Ню Йорку виставив оперу „Запорожець за Дунаєм"

Ню Йорк. — В неділю 13-го жовтня Оперовий Ансамбль виставив в залі Фешен Інституту оперу С. Гулака-Артемовського під заг. „Запорожець за Дунаєм." Ролю Карася грав Л. Рейнарович (Львівська опера), Одарки—Г. Шерей (Київська фільгармонія), Оксани — М. К. Кокольська (Ню Йорк Ситі опера), Андрія — І. Гош (Львівська опера), Султана — І. Самокішин (Львівська опера), Імама — І. Зам'ятий (сол. хору „Думка"), Селіха-Аги — Т. Теодорович (арт. Харківського драматичного театру). У виставі брали участь симфонічна оркестра і хор. Музичним керівником був О. Стратичук (Чернівецька опера), мистецьким керівником — В. Ласовський, українські танці виконала пластова група „Іскра" з Гемстеду під кер. Р. Петрини; декорації — Е. Ткачука, костюми — п-ства Бражників і хору церкви св. Духа з Бруклина. Вистава пройшла з повним успіхом а публіка вщерть заповнила велику залю.

УСК відсвяткував бенкетом свій 15-літній ювілей

Ню Йорк, 12 жовтня. — Український Спортовий Клюб відзначив 15-річчя свого існування і корисної тіловиховної праці бенкетом, який відбувся в залі УНДому в Ню Йорку з участю 80 гостей. Голова організаційного комітету д-р В. Михайлів відкрив бенкет і привітав поодиноких представників установ. Після цього він передав провід бенкетом д-рові Ярославові Падохові, головному секретареві УНСоюзу, який виконував обов'язки товстмайстра. Голова Ради Директорів УСК-у д-р Ярослав Восвідка порушив у своєму вступному слові справу двох головних напрямних праці УСК-у, виховання молоді і репрезентації — пропаґанди, з'ясовуючи теперішній стан праці Клюбу. Д-р Іван Сєрант представив присутнім секретаря Німецько-Американського Футбольного Союзу Ганса Шальфона і голову Футбольного Союзу Стейту Ню Йорк — Південь Ґеррі Кравса, які пізніше в коротких привітах висловили признання УСК-ові за виховну працю над молоддю, чемпіонат юнаків ЗДА в 1959 році, та великий осяг УСК-у — набуття власного грища. Вони назвали УСК чільним клюбом Союзу і стейту та підчеркали, що найважливішим завданням клюбів є передання молоді любови і ентузіязму до футболу.

Короткий реферат в англійській мові про УСК виголосив його заступник голови Роман Лисняк, а д-р Я. Падох і д-р Я. Восвідка промовляли теж коротко до чужих гостей по-німецьки. Мистецька частина була багата у виступи гумористів Радванського, Понеділка і Керницького зі скечами на спортові та актуальні теми, за що присутні винагородили їх оплесками. Крім численних письмових привітів, а в тому і телеграми від першого голови УСК-у д-ра Володимира Баранецького з Боготи, Кольомбія, усні привіти склали присутні на бенкеті д-р Едвард Жарський від СУАСТ-Схід, Микола Твердовський від 2-го Відділу ООЧСУ, інж. Роман Рогожа — реф. молоді УККА, інж. Богдан Рак від КЛК і Михайло Стецький від Осередку СУМА. Бенкет був розпочатий молитвою, що її провів о. па-

(Закінчення на стор. 5-ій)

У Римі відбулась беатифікація Джона Нюмана, колишнього єпископа Філядельфії

Рим. — В неділю 13 жовтня Папа Павло VI перевів беатифікацію Джона Непомуцена Нюмана, колишнього єпископа у Філядельфії, який народився у 1811 році в Чехії, пробув до Америки в 1836 році, у тому самому році був висвячений на священика у Ню Йорку, в 1848 році став американським громадянином та помер у 1860 році. Джон Нюман, який став був згодом єпископом, дістав уже за свого життя широку славу, як чудотворець та людина надзвичайних християнських чеснот. На урочистості беатифікації брали спершу участь всі п'ять американські кардинали; кардинал Спилман відлетів швидше до Ню Йорку та має вернутись до Риму ще цього тижня. Римо-католицька єрархія у Філядельфії була репрезентована архиєпископом Джоном Кролем і єпископом Джералдом МекДевіттом. У зв'язку з приявністю у Римі учасників Вселенського Собору — на урочистості тієї беатифікації, що є частиною канонізаційного процесу, приявними були дуже численні високі духовники з цілого світу. Ініціятиву до канонізування Джона Нюмана подав покійний Папа Іван XXIII.

Відбувся з'їзд абсольвентів колишньої української гімназії в Карльсфельді

Союзівка, Керґонксон. — Минулої суботи і неділі, 12-13 жовтня, ц. р. тут відбувся З'їзд абсольвентів колишньої Української Гімназії в Карльсфельді, біля Мюнхену. Ця гімназія існувала в 1945/46 шк. році заледве 9 місяців, але вона пригорнула до себе в тому часі близько 600 учнів, бувших гімназистів з рідних земель, і з того випустила в 1946 р. 125 абсольвентів, що з них більшість давно покінчила вищі студії та працює за фахом, здебільша на терені ЗДА та Канади. У З'їзді-зустрічі взяло участь 49 абсольвенток і абсольвентів тієї гімназії разом зі своїми родинами, та 6 їх учителів. З'їзд, що його зорганізував і ним проводив окремий Організаційний Комітет абсольвентів, проходив у таких головних частинах: зустріч абсольвентів з своїми учителями, за клясами, спільна вечеря - бенкет, й забава — в суботу, і Служба Божа, спільний обід та закінчення — в неділю. Офіційну частину З'їзду відкрив і нею проводив разом із бувшими учителями гімназії бувший педагогічний керівник гімнації та заступник директора проф. д-р В. Стецюк. Під час вечері - бенкету, що його відкрила голова Орг. Комітету п. Віра Моканюк-Кушнір та що ним проводив, як тостмайстер, інж. Степан Чайківський, промовляли мгр. Петро Гой, Павло Дорожинський і п. Ірина Турченюк від колишніх учнів восьмих кляс, а професори: Михайло Чорнодольський, Павло Сиротюк, Пилип Гайда, Михайло Васьків та Микола Степаненко від кол. Учительського Збору гімназії та проф. д-р В. Стецюк від Управи гімназії, передаючи усний і письмовий привіт від директора гімназії проф. Вол. Радзикевича. Привіти від колишніх учителів і абсольвентів, що не могли взяти участи в З'їзді, відчитав інж. Чайківський. В неділю зранку члени З'їзду взяли участь у Службі Божій, що її в намірені З'їзду відправив о. Ярослав Кекіш, та в Панахиді за померших учителів, а саме: за сл. п. проф. Романа Дубляницю, Романа Смалька, д-ра Віктора Супінського, Мирона Федусевича, о. катех. П. Криштановича, д-ра Маркіяна Терлецького і Василя Різника і учнів гімназії, що її відправив о. Кекіш після Служби Божої. Під час Служби Божої співав хор пластунок куреня „Ті, що рвуть греблі", що разом із куренем пластунок „Перші стежі" (в числі приблизно сто членів) відбували у тому самому часі свій З'їзд на „Союзівці". Після спільного обіду відбулося офіційне закриття З'їзду учителів і абсольвенток та абсольвентів Карльсфельдської гімназії.

„Тризуб" поділився точками з „Інтер Клюбом"

„Тризуб" з Філядельфії здобув тільки нерішену 0:0 з „Інтер Клюбом" в мистецьких змаганнях Американської Футбольної Ліґи, які відбулися минулої неділі, 12-го жовтня, на грищі Айнтрахт Овал в Асторії, Н.Й. Стрілова недиспозиція ліній нападу обох дружин була головною причиною безворітного висліду. „Тризуб" заграв краще 30 хвилин першої півгри, але не здобувся впродовж цілих змагань на цільні стріли до воріт. Після останньої неділі „Тризуб" ділить перше місце з дружиною Бостону рівним числом здобутих точок, а зараз за ними стоїть „Чорноморська Січ", Нюарк, з трьома перемогами без втраченої точки.

УСК Ню Йорк розіграв минулої неділі товариські змагання з футболістами сильного Грецько - Американського С.К. і в цій вдалій спробі сил здобув перемогу 2:1. Ворота для УСК-у здобули Прендеґаст і Скірка. На воротах УСК-у дебютував новонабутий змагун Ядловський, який пописався феноменальною грою. Греки поруч „Ґотче" числяться одним із найсильніших претендентів на першуна „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу.

ВОЛОДИМИР ШАРКО НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ ПРОГРАМІ

На телевізійній програмі „Ту тел ди трутс" (Казати правду) в середу, 16 жовтня ц. р. о год. 3:00 по полудні, виступить інж. Володимир Шарко - „Хіна", український лещетар, член Карпатського Лещетарського Клюбу в Ню Йорку. Цю програму телевізійних станцій СіБіеС передають у Ню Йорку та метрополії на каналі ч. 2.

ПОМЕРЛИ ДВОЄ ВИДАТНИХ ДІЯЧІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Париж. — В минулу п'ятницю 11 ц. м. померла в Парижі найпопулярніша французька пісонькарка, 47-річна Едіт Піяф, а в кілька годин потім помер там же 74-літній Жан Кокто, видатний поет, драматург, критик і маляр. Обоє були видатними представниками сучасної французької культури — літератури, сцени й музичної естради — і їхня смерть в тому самому дні сколихнула опінію надсенської столиці.

В АМЕРИЦІ

● **Комісар здоров'я** в Ню Йорку д-р Джордж Джеймс дораджує 19,000 нюйоркських лікарів, щоб щепили своїх пацієнтів проти інфлюенци, бо вже зближається час, коли ця недуга любить появлятися. Повинні щепитися проти „флю" такі особи: вагітні матері, особи у віці понад 45 років та всі пацієнти, що нездужають на хронічні недуги — серця, легенів, нирок, печінки. Цього року, мабуть, не буде пошести інфлюенци, але всі ті вищезгадані рискові особи повинні б нащепитися.

● **Міжамериканський Комітет** в справі миру при Організації Американських Держав у Вашинґтоні нараджується над тим, якби то найкраще недопустити до того, щоб в окремих державах Латинської Америки не могли відбуватися військові перевороти, в яких військовики ліквідували б демократичні уряди та проганяли народом вибраних президентів.

● **Голова Республіканського Крайового Комітету** конґресмен Вілліям Міллер заявив, що хоч колишній президент Д. Д. Айзенгавер є найпопулярнішим республіканцем, то не має такого впливу, щоб міг сам своїм „вето" недопустити до номінації когось на республіканського кандидата на Номінаційній Конвенції.

● **Кенья** закупила в Америці для своєї радіо - телевізії багато програм, між ними колишню популярну програму „Емос енд Енді" — виступи двох молодих муринів із сатиричними діялогами. Міністер інформації в Кенї, Онеґо, заборонив ту програму, навівши арґумент, що виступи двох муринів можуть створити в автохтонних муринів фальшивий образ про загал американських муринів, їх мову і звичаї.

У СВІТІ

● **У Греції** перебуває на відпочинку пані Джакелін Кеннеді. Вона їздить по Еґейському морі люксусовою яхтою „Кристина", що її дав пані Кеннеді до розпорядження грецький корабельний мультімільйонер Аристотель Онассіс. Цією яхтою вона відвідала Істанбул (Константинопіль), де м. і. оглянула славетний колишній Софійський Собор.

● **Автор сензаційно - шпигунських романів в СССР,** Лев Овалов, стягнув на себе гостру критику на сторінках „Комсомольської Правди" і московської „Правди" за те, що він нібито представляє вифантазованих американських шпигунів занадто зручними і второпними, з приниженням совєтської поліції, хоч вона — очевидно — в кожній його книжці таки виявляла американських шпигунів.

● **Італійський уряд** видалив двох мадярських „дипломатів", які займалися шпигунством. Італійська поліція переловила їх у Північній Італії над збиранням інформацій про бази в Італії, при чому знайдено при них вже готові відповідні мапи. Совєти зажадали відкликання з італійської амбасади у Москві двох її членів.

● **Спеціяльна Політична Комісія Об'єднаних Націй,** в якій кожна членська держава ОН має свого представника, засудила в минулому тижні 87 голосами проти 1 при 9-ох, що стрималися, політику біло-расового „відокремлення" в Південній Африці та прийняла резолюцію з вимогою, щоб тамошній уряд негайно звільнив з в'язниць усіх політичних в'язнів і тих, що спеціяльно виступали проти расової політики уряду. „Проти" голосувала тільки одна Портуґалія. ЗДА стрималися від голосування з уваги на стилізацію, яка не брала під увагу можливости, що між отими в'язнями можуть бути також одиниці, що допустились злочинів з не-ідеалістичних мотивів. Але на пленумі Генеральної Асамблеї ЗДА й інші західні держави голосували „за".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders вас тавляти на: "Svoboda"
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Рідна мова в Церкві

Одною із справ, яку вирішує Вселенський Собор Католицької Церкви, є справа мови в Богослужбах. Не оприлюднено ще докладно постанови, яку в цій справі прийнято минулого тижня у ході дебат над декретом „Про Церкву" і не відомо ще, чи і в якій остаточній редакції ця постанова появиться. Покищо — за газетними інформаціями — більшість на Соборі висловилась за допущення до Богослужбових відправ „народних мов" і навіть „говірок", при чому з тих інформацій виходить, що народна мова в Богослужбі буде введена не з обов'язку, а за добровільною згодою. Тому, що Собор водночас дебатує над поширенням прав і компетенцій єпархіяльних владик, можна припускати, що — при існуванні окремих єпархій в кожній країні — вирішний голос у розв'язанні проблеми Богослужбової мови матимуть саме єпархіяльні єпископи. Очевидно, залежатиме це в першу чергу від остаточних вислідів Собору та проголошення його постанов.

Все ж уже перші газетні згадки про дебатування над цією справою на Вселенському Соборі у Римі викликали надзвичайне зацікавлення в найширших колах вірних Католицької Церкви. Це бо справа, що стосується безпосередньо мас вірних, однаково тих, які мають у своїх святинях латинську Богослужбову мову, як тих, для яких ця мова — церковнослов'янська. Не місце тут для історичного вияснення, відколи ці мови запанували в Католицькій Церкві різних обрядів. Можна хіба пригадати, що колись як латина на Заході, так і церковнослов'янська мова на Сході Европи, були мовами книжними, що ними володіли освічені верстви народів. З часом одна й друга ставали зрозумілими тільки для розмірно вузького кола вірних. Все ж це були мови з далекими й глибоко вкоріненими традиціями, і вірні сприймали їх, як щось нормальне, самозрозуміле, найтісніше пов'язане з їх обрядом і їхньою Церквою.

Великі народні рухи, народження новітнього націоналізму, як творчої рушійної сили, величезне значення Церкви, не тільки як християнської громади, але й як найглибшого джерела ідеалістичної віри, надії та неприступної національної фортеці в боротьбі проти ворогів Бога і народу, — все це витворювало щораз більший вплив народної мови на Богослужбові відправи. За газетними коментарями — до того, що ця справа виринула на Вселенському Соборі, спричинились у великій мірі революційні зміни на азійському й африканському континентах, де є нині вже 55 національних держав, з високим відсотком населення або вже приналежного до Католицької Церкви, або схильного побільшити ряди вірних цієї Церкви.

Вірні усіх християнських Церков очікують авторитетних відомостей в цій преважливій справі. Тому, що ця справа має прерізні аспекти, напевне будуть про неї голоси з різних становищ. Коли ж мова про українців, то історичною правдою є те, що Церква була в історії українського народу завжди фортецею, що рятувала українство в часах найбільшого його лихоліття. Зокрема Греко - Католицька Церква була могутньою фортецею українського народу на західніх землях України. Церква є також найтривкішою фортецею американсько-української громади. Українська Православна Церква ввела вже давніше у себе народну мову. Якщо це — за рішенням найвищих церковних чинників — станеться також в Греко - Католицькій Церкві, то це не в малій мірі матиме позитивний вплив на здійснювання тих цілей, що їх ставить собі Вселенський Собор: зближення та єдність християнського світу.

Ціль їх і далі та сама

В коментарях, друкованих на цьому місці з приводу конфлікту між Москвою і Пейпінґом, стверджувано вже багато разів, що, не зважаючи на всі ідеологічні й тактичні розбіжності між Совєтським Союзом і червоним Китаєм, обидві ці комуністичні потуги залишаються однозгідні щодо своєї кінцевої цілі — встановлення комуністичного ладу в усьому світі. Хоч як загострилася останнім часом сварка між проводами комуністичних партій обох цих держав, хоч якими помиями вони себе у своїй полеміці не обливають, немає певних даних на те, що наявні розбіжності приведуть до повного політичного розриву між ними.

Розписуючись про загострення ідеологічного конфлікту між совєтськими і китайськими комуністами, західня преса не звернула належної уваги на деякі факти, які свідчать про те, що політична єдність між Москвою і Пейпінґом триває далі. Так, наприклад, чотирнадцята річниця створення „Китайської Народної Республіки" була урочисто відзначена не тільки в комуністичному Китаї, але також в Совєтському Союзі. 30-го вересня опубліковано в совєтській пресі і передано через московське радіо підписане Центральним Комітетом КПСС, Президією Верховного Совєту СССР і Радою Міністрів СССР, послання до Центрального Комітету комуністичної партії Китаю з дружніми вітаннями і побажаннями успіхів „у боротьбі за здійснення великих ідеалів соціялізму і комунізму". В цім посланні Москва вітає не тільки китайський нарід і його „героїчну робітничу клясу", але також їх „бойовий аванґард — комуністичну партію Китаю". Закінчується воно гаслом „Нехай живе єдність і згуртованість народів держав соціялістичної дружби!" Цього ж 30 вересня відбулося в Москві урочисте зібрання „громадськости" для відзначення 14-річчя червоного Китаю, на якому з дружніми промовами виступали представники Московської міської ради, представники різних комітетів Ради Міністрів СССР, а з другого боку — посол КНР Пань Тці-лі і голова Товариства китайсько - совєтської дружби і водночас заступник начальника головного політичного управління китайської „народно - визвольної армії" Лю Чжіцзянь. Усі вони висловлювали рішучу волю „послідовно проводити ленінську політику дружби і співпраці між братськими народами Совєтського Союзу й Китаю" і боротися „за розвиток дружніх взаємин і взаємодопомоги між братніми соціялістичними країнами на основі принципів інтернаціоналізму".

Ще виразніше про політичну єдність комуністичного Китаю й СССР говорив комунокитайський прем'єр Чу Ен-лай у своєму інтерв'ю з колишнім японським прем'єром Ішібаші. Заперечуючи взагалі можливість дипломатичного розриву між Пейпінґом і Москвою, Чу Ен-лай ствердив тривалість і живучість совєтсько - китайського договору про взаємний союз і дружбу і висловив певність, що, у випадку інвазії на Східню Німеччину, комуністичний Китай стане їй на допомогу, так само як у випадку війни Совєтський Союз прийде з допомогою комуністичному Китаєві. Якщо ж іде про теперішні розбіжності, то Чу Ен-лай підкреслив їх виключно ідеологічний характер і ствердив готовість співпрацювати з Совєтами в різних ділянках політичного й господарського життя.

Урочистості в Москві і заяви Чу Ен-лая доводять, що теперішні суперечки між червоними Москвою і Пейпінґом можуть мати різні причини та можуть прибирати різних форм, але це не зміня; факту, що їх об'єднувала й об'єднує та сама мета — встановлення комуністичного ладу в усьому світі.

Іван Порятко

ЗАВДАННЯ ЗУАДКОМІТЕТУ НЕ ЗАКІНЧЕНІ

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет 19-го жовтня цього року відбуває свій черговий з'їзд. Довершене ним діло має незвичайну історичну вагу. Українська громада в ЗДА, що створила цю установу і своїми жертвами та зусиллями уможливила її працю, може нею гордитися, бо осягнені успіхи перевищують всі сподівання. Опіка над 200-тисячною масою українських скитальців, що під натиском большевицької навали опинилися в Західній Европі, переселення 40 тисяч наших людей до вільних країн, передусім до ЗДА, це дійсно імпозантні досягнення.

Та не всіх вигнанців удалося вивезти до заморських країв. Частина, і то значна, наших скитальців примушена була залишитися в Европі, головно в Німеччині. Це — українські воєнні інваліди, каліки, хронічно - хворі й немічні, старші віком люди. Ними перестали займатися міжнародні організації, і вони мусять самі про себе дбати. Поміч цим нашим нещасним братам можемо дати тільки ми, українське громадянство, розкинене по широкому світі, а в першу чергу наша зорганізована велика спільнота в ЗДА і Канаді. Не йде тут про одноразовість допомоги, — наша поміч мусить бути постійною і систематичною. Також і серед нас тут, в Америці, є такі, що потребують чи будуть потребувати братньої помочі, бож зі скитальщини приїхало багато й старших, непрацездатних людей.

До другої світової війни суспільно - допомоговими справами у нас, чи то на рідних землях, чи тут, загально мало цікавилися. Харитативною діяльністю займалися спорадично, у випадках якогось загального нещастя. Тоді організовано одноразову поміч. Щойно жахливі наслідки останньої воєнної хуртовини заставили нас присвятити цим справам більше уваги.

Вістки про десятки тисяч українських утікачів, що в самому розпалі війни опинилися в Західній Европі, викликали серед українців, громадян ЗДА і Канади, щире співчуття до своїх братів і сестер по крові і нечуване піднесення патріотичних настроїв. Вони виявилися у масових демонстраціях і стотисячних грошових збірках, які уможливили створення центральної суспільно - допомогової установи під назвою Злучений Український Американський Допомоговий Комітет з такими статутовими цілями: 1) уділяти матеріяльну поміч потребуючим американським українцям, 2) організувати допомогу в Україні й 3) опікуватися українськими жертвами війни, що опинилися поза межами України. Першої і другої статутом передбаченої цілі ЗУАДК не реалізував, бо матеріяльної помочі тоді американські українці не потребували, а організувати харитативну діяльність для України не було ніякої практичної можливости. Отже, зосталося ЗУАДКомітетові третє завдання: опікуватися скитальцями у Західній Европі, головним чином допомагати їм у переселенні.

І чи тепер, по виконанні у загальному цього завдання, вільно закласти нам руки і сказати з самозадоволенням: наша роля скінчена, ми можемо вже не журитися суспільно - допомоговими справами? Так сказати — це було б самогубство. Саме тепер перед ЗУАДК'ом стають ті, ще не виконані важливі завдання на суспільно - харитативному відтинку нашого громадського життя, які вимагають від нас, всього українського громадянства в ЗДА, зрозуміння їх ваги й допомоги. А все це неможливе без нашої однодушности, нашої готовости до дальшої праці.

Поза конкретною опікою й допомогою, яку дає ЗУАДК залишенцям в Европі і немічним старшим громадянам у ЗДА, а між ними є й чимало дуже заслужених людей, — перед ним, як установою, що має офіційне міжнародне признання, стоїть переведення підготови до великого завдання, яке постане на ввесь зріст, коли нове положення виявить на наших рідних землях страшну руїну. До цього ми мусимо готовитися, щоб знову не застали нас події непідготованими. Тоді буде потрібна велика поміч всьому нашому страдальному народові, яка вимагатиме від нас великої посвяти і напруження всіх сил.

Цю поміч найкраще може зорганізувати та перевести тільки така досвідчена на харитативному полі установа, як ЗУАДК — очевидно при всебічній піддержці українського громадянства. Отже, треба сподіватися, що наше громадянство, маючи на увазі ці важливі завдання, у 20-річчя праці, підтримає ЗУАДК в дальшій його діяльності.

20-річчя ЗУДК'у варто було б відзначити чимось гідним його успішної праці. Тож закликаю всіх тих, хто переселився до ЗДА за посередництвом ЗУАДК'у, у вдяку за це скласти цій установі дар по 10 долярів від родини, що дало б у висліді поважну суму, а всіх тих, хто піддержував ЗУАДК під час масового переселення — по 5 долярів. Цим ювілейним фондом ми уможливили б оживлення допомогової діяльности нашої єдиної міжнародно-визнаної установи. В кожнім випадку, мусимо все зробити, щоб задержати ЗУАДК з його міжнародними договорами та набутими привілеями, які осягнено з великим трудом.

Плянують змінити кавційну систему при звільнюванні заарештованих

Вашинґтон. — Суддя Найвищого Суду ЗДА Вілліям Дж. Бреннен та 16 інших урядових представників конферували з головним прокуратором Робертом Ф. Кеннеді в дні 4-го жовтня в справі зміни кавційної системи, яка дозволяє звільнювати з тюрми заарештованих. В цій конференції брав участь і голова фундації Вера Луїс Швайцер, яка цікавиться відношенням між убозтвом та справедливістю в судах. Вирішено відбути окрему конференцію в цій справі. Головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді заявив, що Департамент Справедливости турбується тим, що теперішня система кавцій дуже часто кривдить бідних, які не можуть скласти кавції та мусять сидіти в тюрмі, поки вирішений буде судовий відклик.

Іван Кедрин

В ОБОРОНІ ТРАДИЦІЇ

„І чужому научайтесь, свого не цурайтесь..."
— Т. Шевченко

Професор славістики в Торонтському університеті, д-р Юрій Луцький, оприлюднив у мюнхенському журналі „Сучасність" за березень ц. р. статтю *„Ще до проблеми двох батьківщин"*, в якій поручає українській еміграції не тільки згоду на денаціоналізаційний процес, але й приспішування його та резиґнацію з національних самобутностей. Це — вийняткове явище, і то, мабуть, не тільки серед українців, але й серед будь-котрого народу в світі: докоряти землякам за їх патріотизм і кувати теорію про конечність виректися дідівських та батьківських традицій в ім'я включення себе у „вищу" культуру. Проф. Ю. Луцький підносить процес природної асиміляції дальших поколінь еміграції, що перебуває серед чужомовного моря, до висот чесноти, якій треба поклонятися, до висот благодатного для асимільованих українців поза Україною та для самої України явища.

Головна теза тієї статті: потрібні „не пережовування стереотипів «про завдання української культури на чужині», а зовсім нова й твереза переоцінка сучасного становища". Автор не бачить нічого поза неминучою її асиміляцією з народами її оточення. Автор є проти зупинювання денаціоналізаційного процесу. Навпаки, він вбачає в отакому спротиві зло, бо той спротив, мовляв, засуджує українство на ґетто, що не має ніякої духової вартости.

„Боячись, — читаємо там, — «зрадити» дідівські й батьківські заповіти і успішно зберігаючи старі традиції, українська еміграція опинилася перед смертельною небезпекою втратити контакт з сучасною духовістю західнього світу, до пізнання якої так уперто прагнули кращі уми нашого минулого. Заховавши скарби рідної мови і культури і вивчивши багато чужих мов, ми оніміли і не спромоглися пов'язати одного світу з другим. Всі дані вказують на те, що прірва між тим, що зберігається під назвою національної спадщини, і Заходом стане щораз більшою — головне тому, що на Заході культурний і політичний націоналізм не тільки певної «етнічної групи» (наприклад, українців) ,але й «автохтонного населення" (напр. Квебеку) є засуджений на довге фізичне животіння і на повільну духову смерть... Категорично противитися винародовленню в Новому Світі означає засудити себе на долю індіянів, з тією різницею, що індіяни як перші мешканці мали на це більше прав від нас... Чому не пірнути в глибину західньоевропейської і американської культури, не зануритися з головою в тому, що є під поверхнею? Втративши вид рідного берега, ми станемо свідомі безмежних горизонтів житейського моря. Тоді можна сподіватися того, чого в національній культурі добитися найтяжче, що є, однак, єдиною запорукою її живучости: постійної переоцінки вартостей і постійного оновлення світогляду. Те, чого не може виконати українська інтеліґенція сьогодні на Україні, може пробувати еміграція. Та цього вона не зробить масовим передруком забороненої літератури, поширенням інформації про Україну в чужих мовах чи завзятим продовжуванням таборово - біженецького комплексу «зберегти нашу правду і культуру». Це обмежені об'єкти, які часто зводяться до таких абсурдних зусиль, як ставлення пам'ятників Шевченкові..."

Автор вважає, що кличем для студіюючої молоді має стати „не тільки українознавство, але й літературознавство, мовознавство, історія, філософія Заходу... Може тоді вдасться, нарешті, похоронити навіки народництво, моралізм і догматизм, якими досі живе більшість еміґрантських інтелектуалів". Автор є рішуче проти плекання рідної культури на еміґрації тому, що „кожна еміґраційна культура живе двома - трьома поколіннями". Навіщо також перекладати чужі твори на українську мову, коли їх можна читати в оригіналі?!...

У чому полягає ця вища західня духовість, про яку раз-у-раз пише Автор, — годі з його статті здогадатись. Сам він не подає її дефініції, але різко протиставить українську культуру й українську національну спадщину західній, начебто між ними не було найменшого зв'язку в минулому й сучасному і ніхто з українців ніколи не мав із західньою духовістю нічого спільного. Так само трудно збагнути, яким чином інтерес українського народу вимагає, щоб його еміграція якнайшвидше зденаціоналізувалась...

Проф. Луцький має рацію, коли твердить, що „найбільш загрозливе явище — це мовчанка про «практичну есхатологію», себто — позамогильне життя, розуміючи під цим у даному випадку — мабуть дальшу долю української людини й української громади поза Україною. Проф. Луцькому болить „повна відсутність інтелектуальної сміливости, бойової непримиренности".

Але ж яку відповідь дає він на ці дійсно болючі познаки духового занепаду, розтічі і дезорієнтації серед української громади в діяспорі, — явище, прикметне кожній довготривалій еміграції? Він знаходить цю відповідь у філософії дефетизму, схопленій народною мудрістю „не тратьте, куме, сил, спускайтеся на дно'. Свою „інтелектуальну сміливість" доказує він глузуванням з „нашої правди і нашої культури', що їх бере в „лапки". Пригадуючи відому, ніким і ніколи не заперечувану правду, що відірвані від рідного ґрунту одиниці й гурти під тиском чужомовного оточення й культури на довшу мету винародовлюються, професор Ю. Луцький радить молодому поколінню наших інтелектуалів, письменників та мистців „виявити себе передусім не в українській тематиці, а в чужому ще для нас тепер світі. Їхні праці і досягнення можуть кінець-кінцем стати надхненням і поживою новій по-хрущовській інтеліґенції на Україні, яка може не відкрити всього трагічного минулого, але яка мусить іти в майбутнє".

Алеж проф. Луцький забуває аксіомну правду, що не тематика ґрає ролю, а талант, іскра Божа, потрібна для створення письменницького чи мистецького твору на рівні вищому від пересічі. Шекспір (Продовження на стор. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

Чому так нудно?

А що справді нудно, в тому нема жадних сумнівів. Америку можна сміливо окреслити: країна праці, волі, добробуту і — нудьги...

Ясна річ, іде тут не про родових американців — їм напевно не так уже й нудно. Хоч, правда, й серед них бувають такі особи, як отой письменник, про якого в пресі писалося: поїхав геть з Америки до якоїсь іншої країни, бо, мовляв, нема йому, письменникові, ані тем до писання, ані проблем до вирішування в цій країні. Добробут, автоматизація, купив - продав, наробився, наївся - напився та й розлігся собі перед телевізією... Ну, які можуть бути пориви, проблеми, прагнення, ідеї в такої людини? Тож і поїхав собі чоловік на розшуки вражень, де ще не всі обросли салом, де не гріш є „пупом землі".

Та мова, як сказано, не про „справжніх" американців, а про нас самих, еміґрантів. Мусимо не кривити душею і признатися, що нам нудно.

Ось підете ви якоїсь суботи чи неділі до сусіда-українця в іншому кінці вулиці чи й міста. Поговорити, звичайно, душу відвести. А що виходить?

Сусід вас мило вітає, руку подає, про новини питає, але... з м'якої софи не встає й очей від телевізії не відриває. Одним оком — до вас, другим — у телевізію. Так можете просидіти в гостях і годину й дві. А що найцікавіше — сусід увесь час кляне оту прокляту телевізію. Кляне роботу. Боса. І хату й усе, що в хаті. Бо, мовляв, що з того, що оце все маю, коли життя таке нудне?!

Але чому воно таке нудне — про це ми не хочемо думати. Бо що поможе думати? Америку не зміниш, на свій лад не переробиш...

А тим часом „переробки" потребує не стільки Америка, як ми самі. Не Америка нас робить нудними, а ми зробили Америку нудною для нас.

Безперечно, найбільшою причиною нашої нудьги є туга за батьківщиною, за рідними людьми, за рідними красвидами. А тому, що з кожним роком все менше й менше надії на зустріч з отими рідними людьми й красвидами, наша нудьга подвоюється. Усунути цю найпершу причину нашої нудьги ми не всилі. Зате всилі усунути іншу, не менш важливу причину нудьги. А полягає вона в нашому розсіянні, в бракові зв'язків між одиницями однакових зацікавлень.

Ось лікар з професії любить малярство, а працює як „сейлсмен", продає якісь таблетки. Як йому буде не нудно провести пару годин у товаристві, скажемо, колишнього математика, а нині банкового дженітора, якого улюбленим ділом була ще й філятерія? На яку цікаву бесіду може розраховувати автомеханік з професором літератури? Де візьме терпіння рибалка вислухувати теревені свого брата - українця про якусь там електроніку?

Не можемо ж ми, українці, двадцять чотири години на добу мати за тему наших буденних розмов національно-визвольну проблему. І тут нам стає зрозумілим, чому американці мають так багато різних клюбів. Бо там є місце для зустрічей і бесід людей, яких єднає їх професія, їх зацікавлення певними проблемами, де вони справді зустрічаються для того, щоб „душу відвести". Наші ж спілки, організації чи товариства єднають нас здебільшого на політично - національній плятформі. Цього мало. Щоб поза тим не було нудно, варто б мати й отакі американського типу клюби, де кожний у колі своїх однодумців, зацікавлених однаковими проблемами, міг би відпочити, погуторити, навіть посваритися, але ... без нудьги.

Іван Овечко

Іван Шкварко

П'ЯТЬ ХВИЛИН РІШАЄ

(2)

Увечері з грюкотом відскочили двері.

— Шкварко, Михайло Корж, Іван Корж! Забирайте ваші речі і виходьте! — закричав той самий деґенерат, заглядаючи пильно у свисток паперу та роблячи на ньому олівцем якісь значки...

Я здогадався: викликають нас у смертну камеру... Ми ідемо перші під мур. Уже тільки хвилини відділяють мене від смерти...

— Прощайте! — шепнув я товаришам, що залишались, і вийшов.

Перегнали нас до темної, не так камери, як радше льоху - пивниці, вікна якої були забиті дошками. Хтось навпотемки нарахував нас усіх одинадцять... Я знайомився з незнайомими або по голосу пізнавав знайомих... Усі знали, що звідти викликатимуть нас по одному і...

— Нічого, немає ради, — потішав я скоріше сам себе, як інших. — Раз мати родила, раз і вмерти треба. Не тепер, то колись... Може й нам треба вмерти, щоб інші жили.

Десь недалеко протяжно заревла гармата або так розкотисто загримів грім. Раптом у камері заблисло світло!

— Починається, — шепнув хтось і почав: *„Отче наш, іже єси на небесіх..."*

Заскреготав ключ у дверях... В камеру влетів деґенерат зі свистом паперу.

— Становісь в ряд! — крикнув. А коли в'язні стали в ряд, він почав читати кожного по прізвищу, імені та „отчеству". Я був одинадцятий...

— Ну, харашо. Всьо в порядке! — сказав і вийшов.

Блискавка мигнула крізь шпарини в дошках, за вікном, і зараз пронизливо зарокотав грім. Ударив десь близько, бо аж тюрма здригнулась. По хвилині знову блискавка і грім за громом... І тоді завив знайомий нам уже мотор... На коридорі задудніли кроки, і раптом відскочили двері:

— Лис (із Водник) — вихаді!

Схопився бідний Лис із дощок, пішов і за хвилину — гр-р-рим!

(Гарний молодче з Любешки! Молоденький герою з розумними, синіми очима! Ти пішов другий... Прости мені, що не затямив твого прізвища!)

— Данило Андрушко (з Звенигороду).

— Михайло Корж (з Глібович).

— Остап Козакевич (з Бібрки).

Мій мозок горів, а все ж таки працював...

— „Хвилинку триває екзекуція,—думав я. — Одну хвилину... Я одинадцятий... Ще п'ять хвилин буду жити... П'ять хвилин"...

Раптові блискавиці споминів потрясли мене. Всі моменти мого життя линули до мене найбистрішими літаками уяви й ставали до карного ряду. Все моє життя, як на долоні, стало вмить перед очі душі моєї. Щось хлипало в мені: „Тебе не любили... Тебе кривдили... Ти ще не жив, тільки збирався жити"...

Але що це?.. Бомба чи грім, таки біля самої тюрми! Над будинком суду зашугали літаки... Стріли згори, стріли здолу, крик, метушня, ревіння автомашин на подвір'ї, і — тихо... Що це?.. Невже ж би?..

Минуло п'ять, десять хвилин — нікого більше не викликали... На коридорі та в цілій тюрмі застигла мертвецька тиша... Нас було шість у камері: я, Дубравський із Селищ, Іван Корж і Король з Глібович, Бидловський з Бібрки і другий хлопчина з Любешки. Дехто сидів на дошках, інший сперся на стіну, а всі були напівбожевільні. Король пробував залізти в піч — це йому не вдавалося, пробував руками силу ґрат, але коли й вони не подавались, ходив по камері, як скажений тигр у клітці.

Я сидів на дошках, опустивши ноги на долівку. Раптом почув, як хтось, мов кліщами, схопив мої ноги і припав до них розпеченими устами. Я глянув униз, аж це Бидловський заховався під дошками і звідтам цілував мої ноги...

— Бидловський, що ви робите? — кричу до нього.

— Пане мій золотий! Батечку мій рідний! — лебедів Бидловський, видзвонюючи зубами. — Як викликатимуть, скажіть їм, що мене нема!

— Добре, скажу, напевно скажу ,— заспокоював я його, а сам підтягнув ноги на пріччя і раптом запав у сонзомління...

Не знаю, як довго я спав і чи взагалі спав... Я затямив лише те, що Король знічев'я і дивно якось закричав:

— Їх уже нема! Повтікали!

— Валіть двері! — гукнув я на те, не знаючи ще гаразд, що зі мною дістеться. П'ятка смертників наперла грудьми на двері.

— Так їх не візьмете! — гукав я далі. — Кобиці з-під дощок треба! Давайте кобицю!

Хвилина, і груба кобиця була вже між дверми та одвірком. Хлопці налягли, двері заскиглили, подались і відскочили...

Ми випали на коридор.

— Розбивайте всі камери!

Тріскіт, лоскіт, хвилина-дві, і з усіх камер згромадилось на коридорі двадцять кілька люда.

— А тепер до виходу! — наказував я далі. — Якби хто став на перешкоді, кидатись до горла, душити, зубами гризти!.. Як гинути, то в боротьбі!

Двадцятькілька людей наперло на першу браму! Як собака, заскиглила, захиталася, перехилилась і з грюкотом повалилась на землю. Та друга й остання вже, велика, залізна брама не подавалась. Кобиця тріслa, як стеблина, а брама навіть не похитнулась!

Тоді хтось крикнув:

— Є вихід крізь мале подвір'я! Почерез мур!

В моменті всі в'язні випали на подвір'я і, як вивірки, щезали один за одним за високим муром. Я, інвалід, лишився сам...

— „Надійде якийсь московський скотар з Тули чи з Вятки та й пристрелить мене тут, як ворону, — подумав я. — Муру ніяк не перейду, сил немає... А так недалечко вже до волі!"

Зирк, а то Свищук з муру:

— Хвилинку заждіть! Жеґалович уже несе драбину!

З важким трудом і з допомогою цих двох геройських хлопців я незабаром був уже по тому боці проклятих мурів. Ми були вкрай схвильовані... Кожний з нас почував себе полководцем, який тількищо виграв великий бій — за власне життя...

Я стискав руки геройських молодців, кажучи їм:

— Спасибі вам, молоді мої друзі! Для мене сталося добре, що вас завернули назад до тюрми...

Ми розходились хто куди, по криївках, бо довкруги, по всіх шляхах і стежках ще увихалися червоні.

А на сході займалися досвітні вогні.

(Кінець)

Василь Мудрий

НЕПОВТОРНЕ МИСТЕЦТВО

I.

Едвард Козак (у скороченні: ЕКО) це відомий наш карикатурист великого формату. Тематика його карикатур охоплює не тільки українське середовище, але й виходить далеко поза нього. ЕКО є також сатириком не тільки в рисунку, але й в друкованому слові.

Його карикатури так само, як його сатира, мали і мають недвозначну ціль — поборювати і викорінювати всякі аномалії серед нашого середовища як громадського, так і національного характеру.

II.

Незалежно від цього Едвард Козак плекав і плекає мистецтво пензля. Це його мистецтво дуже своєрідне. Його образи, повні життя і руху, сповнені оригінальною кольористикою.

Тематика цих образів пребагата: селянський побут, гуцульщина, бойківщина з її переказами, повір'ями та вбраннями. Незалежно від того цей мистець є надхненим, що так скажу, інтерпретатором українських народних і стрілецьких пісень.

На його образах знайдете багато т. зв. модерністичних засобів у стилізації української чарівної природи. Але все це так добре допасоване до головної ідеї твору, що ніколи не можна помилитись при належному зрозумінні образу та належній оцінці його змісту.

До великих композицій належать такі мистецькі твори автора, як „Князь Володимир", „Село", „Ярмарок", „Верховина" „Запорожці", „Львів", „Горішні проти долішніх", „Танець опришків", „Побратими" та інші. Хоч не всі з названих образів великі об'ємом, усі вони великі задумом. Окрему групу творять такі образи, як „Зима", „Довбуш", „На кладці", „Смерть гуцула", „Гуцулка", „Маки", „Автопортрет", „Гагілка" „У полі верба", „Гандзя", „Козак і дівчина", „Синя чічка", „Ідилія", „Зустріч" та ін.

„Цяпка" — це образ, що представляє леґендарну тже тепер постать хорунжого Українських Січових Стрільців Цяпку. Він такий оригінально-вимовний і так по-мистецьки виконаний, що займав на цій виставці зовсім відокремлену позицію.

Під технічним оглядом багато з тих образів мальовані темперою, деякі олійними фарбами, деякі ґвашем, деякі тушем і акварелею, а деякі тільки акварелею. Вся ця виставка була розташована в залі, де одна стіна, майстерно розмальована ЕКОМ, представляє Гуцульщину в цілій її красі. Можна твердити, що виставка доповнювалась цією стіною, або навпаки, що розмальована стіна була доповнена виставкою.

III.

Едвард Козак є в українському мистецькому малярстві творцем наскрізь нового стилю. В кожному його образі немов би заклята ідея, що вдаряє відразу. Тематика всіх його образів чисто українська. Декоративні засоби наскрізь українські. Краєвиди українські. Словом, ґенеза всієї його мистецької творчости це ніким досі неперевершений процес видобування мистецьких первнів у малярстві з глибин чисто української національної духовости. Я переконаний, що ніхто в минулому не міг бути зразком для його творчости хоч би в тому, що її можна назвати „модерною" (новочасною). Едвард Козак має не мало учнів, але ще ніхто з них не дав нічого такого, що було б у стилі його вчителя. Це тому, що кожний з тих учнів знайшов свій індивідуальний мистецький шлях. Сміливо можна висловити твердження, що і в будуччині ніхто не дорівняє Едвардові Козакові ні стилем, ні засобами, щоб міг осягати такі результати, яких він осягає. **Тому то його мистецтво є неповторним.** В історії нашого малярського мистецтва Едвард Козак буде творити окрему сторінку, саму для себе.

IУ.

Приглядаючись докладніше деяким із виставлених образів, я хочу, зокрема, присвятити більше уваги тим із них, що на другій сторінці репродуковані, на жаль, в одному кольорі. Заки до цього прийду, зверну увагу на „Князя Володимира" і „Цяпку".

Едвард Козак

„Князь Володимир", виконаний темперою, репрезентує вдатну спробу модернізованої візантики. На першому пляні образу посередині князь Володимир із монаршим жезлом (булавою) вертається з переможного походу. Під ноги його коня хиляться здобуті прапори, що їх похиляє високий княжий достойник, який їде верхом ліворуч Володимира. Праворуч князя церковний достойник везе святий Хрест. Під тим знаком хреста прийшла перемога для того, хто ввів в Україні християнство. За ними йде переможне дружинне військо. Від образу набираєте почуття поваги і величі.

Зовсім іншого характеру образ „Цяпки". Це — високомистецька карикатура. Вигляд самого Цяпки на расовому, по-цирковому витренуваному, верхівцеві надзвичайний. Цей, легендарний вже нині, Цяпка робить око до гуртка дівчат, а його кінь вклоняється дівчатам. На образі все живе. За Цяпкою їде відділ стрілецької піхоти. А в перспективі видно усусівські наладовані добром вози, що їх тягнуть з великою напругою обозні коні. Цей образ мальований олійними фарбами.

З черги переходжу до образів, поміщених на звороті. На першому пляні **„Ярмарок"**. Все це полотно заповнене понад 20-ма групами прерізних учасників ярмарку. Там і конярі, там і продавці рогатої худоби, курей, гарбузів, там і пияк, який пропив усе, що було на возі разом із волами, бо залишились тільки ярма, а сам він спить під возом, там і лірник, і ятка з ковбасою та м'ясивом, там і будка з матеріями та хустинами, там і отець духовний, що приїхав на ярмарок з дружиною, там і коршма. Але там уже видно і „Повітовий Союз Кооперативів" і „новочасну молодь", репрезентовану молодцем з усусівським кашкетом, та гарно убрану дівчину.

Все це різнокольорове товариство на ярмарку робить головокружне враження. Там можна відчути навіть ярмарковий шум і крики продавців, і галас свиней, корів, курей, коней, лірника і т. д. На картині ніякої перспективи. Здалека дістається її ілюзію завдяки відповідно розміщеному червоному кольорові та двом маленьким галявинам поміж тими групами продавців і покупців. Словом надзвичайний образ!

З черги йде **„Синя чічка"**. Стужена за своїм милим стрільцем, що пропав „як камінь в річку", дівчина тримає в руках подаровану їй милим „синю чічку" (квітку) і, вдивляючись у неї, дістає візію: вона серед стрілецького війська, а з-поза дерев виїжджає її коханий стрілець. Гарна візія. Образ робить сильне враження.

„Запорожці", третій з черги образ. Широкий український, порослий високою травою, степ. Серед нього запорізький похідний обоз, оточений возами. На возах вартові. Всередині табору коні. Старшина з деякими узброєними козаками виходить із табору, щоб розглянути терен і порадитись, куди і як далі посуватись, чи як розправитись з ворогом. Далеко позаду виють зовки.

„Львів". Це прекрасний образ. Вулицею проходжуються стежі зі зброєю, готовою до стрілу. На задньому пляні львівські церкви, а на землі недалеко стійкового жовтий листок, що символізує львівський незабутній листопад.

Е. Козак: ЯРМАРОК

Е. Козак: СИНЯ ЧІЧКА

Е. Козак: ЗАПОРОЖЦІ

Е. Козак: ІДИЛІЯ

Е. Козак: ЛЬВІВ (ЛИСТОПАД)

Е. Козак: ПОБРАТИМИ

Е. Козак: СМЕРТЬ ГУЦУЛА

„Ідилія". Жнива. Сонце заходить по цілоденній праці. Парубок грає на сопілці, зачаровуючи своєю музикою спрацьовану дівчину. Образ прикрашений багатою символікою квітів, соняшників, снопом жита, серпом, дзбанком з водою та мотилями й птицями.

„Побратими". Зима. Безлистий, вкритий снігом, ліс. Члени Української Повстанської Армії в білих халатах, допасованих до снігу, в марші до боротьби з ворогом. Мороз і вітер. Упівці відстрілюються направо й наліво. Біля них голодні вовки. Ці вовки в лісі — єдині побратими бійців. Звідси й назва образу „Побратими". Враження від образу велике.

„Смерть гуцула". Тяжко ранений молодий гуцул, сидячи, цупко держить у руці топорець. Над його головою похилена плаче молода гуцулка, а його товариш чи брат вже голосить трембітою по всіх горах смерть. Композиція надзвичайна своїм змістом та вимовою.

„Гандзя". Це своєрідний триптик, що випливає з екстази феноменальної танцюристки Гандзі. В танці вона миттю усвідомлює з лівого боку музик і з правого — село.

На цих поясненнях я і закінчу свої мало фахові, може й дилетантські, завваги.

В ОБОРОНІ ТРАДИЦІЇ

(Закінчення зі сторінки 2-гої)

своїм „Гамлетом", Ґете „Фавстом", Флюбер „Салямбо", Сєнкевіч „Кво вадіс", Прус „Фараоном' — всі вони принесли славу рідному письменству творами з чужої тематики. Алеж „Пан Тадеуш" та „Ксєнґі пєльґжимства польскеґо" Міцкевіча, „Ангеллі" Словацького і „Нєбоска комедія" Красінського, твори написані на еміграції, стали дійсним надхненням і національно-політичним дороговказом для дальших польських поколінь. Не можемо збагнути таємниці: чому а пріорі чужинецька тематика має бути кращою для українського письменника і мистця, якому більше до вподоби рідна і який може написати цінні твори з рідної тематики?

Проф. Луцький вважає, що підхід до проблеми відношення еміґрації до батьківщини буде правильний тоді, коли він прийде „з боку духового збагачення, досягненого в процесі денаціоналізації, яка відбувається тут і в іншій мірі там". Значить, коли ми будемо приймати процес денаціоналізаці тут і будемо його достосовувати до процесу денаціоналізації (русифікації) в Україні, то щойно тоді буде „повна взаємодія". Виходило б, — послідовно — маємо схвалювати теж і русифікаційну політику Москви в Україні?!

Захопившись міражем „західньої духовости", проф. Луцький забув кілька дрібничок:

Поперше, ніхто ніколи не заперечував асиміляційної сили американського оточення, ніхто ніколи не пропаґував боротьби проти того асиміляційного процесу через зачинення себе в ґетто. Ніхто з тих, хто цінив і цінить нашу правду і культуру без лапок, що їх ставить проф. Ю. Луцький, не вважав, що можна нею переможно відперти асиміляційний натиск від майбутніх поколінь українців поза межами України. Йде не про спаралізування і унеможливлення того процесу, а про зупинення, якнайдальше відсунення, щоб тими дійсними, без лапок, пропагованими та створеними скарбами рідної культури і традиції защепити й закріпити можливо якнайглибший сантимент до України можливо якнайдальшим поколінням українського роду, так власне, як це сталося з ірляндцями, голляндцями, французами та німцями. Успіх чи невдача цих зусиль у великій мірі залежать від ходу подій на Сході Европи. Проф. Луцький не може знати, чи визвольна проблема України не буде зактуалізована за 5, 10, 20 років. Чи ми вже нині маємо виректися українства за межами України, як національно-політичного й культурного чинника, і залишити пустку навіть уже в другому після нас поколінні?! Чи ми маємо вже тепер прийняти тезу, що єдиною раціональною ціллю еміґрації є „пірнути з головою" в західню культуру з відмовленням від таких „абсурдних зусиль, як ставлення пам'ятників Шевченкові" і — в ім'я користи для українського народу — не творити тут ніяких власних культурних цінностей, все одно „засуджених на смерть"?!

Якщо ціллю статті проф. Ю. Луцького було зрушити публічну думку з інерції і спричинити дискусію, то частинно йому це вдалося, але, мабуть, не по тій лінії, як він її сподівався. Покищо всі голоси, що відповідали на ту його статтю, таврували її, як теорії, не підтримані ні одним доказом. Наприклад, В. Голубничий у своїй полемічній статті в тій же „Сучасності" за серпень ц. р., звернув увагу, що проф. Ю. Луцький радить землякам „вискочити з себе", — операцію якої він сам не всилі на собі перевести. Він пригадує також, що твердження проф. Луцького, начебто існує якась одна всеохоплююча західня культура і західня духовість — цілком помилкове. Додамо, що коли з статті проф. Луцького виходить, ніби націоналізми відмерли і людство марширує в напрямку універсальної духовости, в яку повинні включити себе українці, то це твердження цілком невірне. Може колись так буде, але покищо живемо все ще в процесі народжування і скріплювання націоналізмів. Деколонізовані азійсько-африканські народи плекають власні націоналізми, а коли єднаються у широкі бльоки, то задля здобуття кращих можливостей розвитку національних культур і економік. Нинішні диктатори в цілому ряді азійських і африканських країн — це чистокровні націоналісти. Де Голь відродив у Франції націоналізм, проблема німецького об'єднання стоїть під знаком націоналізму, спір між Москвою і Пейпінґом проходить не під кутом різної інтерпретації марксо-ленінської науки, а під знаком націоналізмів російського і китайського. Чому саме українці мають виректися на еміґрації дідівських та батьківських заповітів і тієї української правди, що її проф. Луцький бере в „лапки"?!

Статті проф. Ю. Луцького не можна легковажити не тому, що вона „бойова непримиренністю", а тому, що вона небезпечна своїм капітулянством. В історії України відомі періоди, коли користування польською чи російською мовами вважалося за доказ приналежности до вищої культури, і по нинішній день одною з прикметних рис малоросійщини є комплекс тієї меншовартости, який змушує дивитись на українську мову як на мову мужицьку. Коли хтось із батьків на еміґрації твердить „моїм дітям українська мова не дасть хліба", то вони з радістю підхоплять баламутні фрази про зайвість і навіть шкідливість всякого спротиву процесові денаціоналізації. У своїй відповіді проф. Луцькому в „Смолоскипі" за травень-червень ц. р. Б. Гасюк має повну рацію, твердячи, що в першу чергу денаціоналізуються нігілісти, духові безбатченки, люди без особистої і національної гідности та хребта. Проф. Луцький у своїй статті радить помножувати їхні ряди.

Є, проте, в статті проф. Юрія Луцького одно речення, від яким треба підписатися двома руками, заадресувавши те речення на його адресу: „Не шукати нових ідеологій чи догм, а старатися оборонити місце для людського розуму і гідности людини". Валення традиціоналізму і проповідування добровільного відступництва від рідного пня — це може звучить оригінально. Але ми віримо, що людство, а з ним і український нарід та його заморська частина йдуть шляхами ідеалізму і національного традиціоналізму. І тому віримо, що всі виступи проти вірности цінноцам традицій минуться безслідно, як непорозуміння.

Роман Рудницький виступить в Нюарку

В суботу 19-го жовтня українська громада Нюарку й околиці матиме нагоду почути вперше концерт молодого, але від давна славного українського пяніста-віртуоза, 20-літнього Романа Рудницького.

10 літ проминули від того часу, і Роман Рудницький виріс не тільки на передового українського пяніста, але на тепер він є, цитуючи слова американського критика („Ди Телеґрам" — Палм Біч, Фл.) з 1-го квітня 1963 р. — один з передових піяністів сучасної ґенерації.

Від п'яти років учень-степендіят найвизначнішого в Америці педагога Розіни Левін в славній „Джуліярд Скул оф Мюзік" в Ню Йорку, (а перед тим Еґона Петрі в Каліфорнії) Роман Рудницький з'єднує студії коледжу — яким є ця музична школа, з поважним числом власних концертів і виступів як соліст з оркестрами. І так в біжучім сезоні до Нового Року, крім власних концертів в Рочестері, Клівленді, Вашинґтоні, то що він виступив в листопаді як соліст з оркестрою фільгармонії в Торонті, в симфонічному концерті на закінчення „Українського Тижня"

Концерт Романа Рудницького в Нюарку в суботу 19 жовтня, о год. 8 веч., відбудеться заходом Хору „Трембіта" в залі „Чорноморської Січі", буде рідкісною мистецькою подією, яку наше громадянство повинно використати, доказуючи своєю присутністю на концерті зрозуміння вартости рідних українських мистців, які своїми осягами звертають увагу Америки не тільки на себе, але посередньо і на наш нарід. **В. С.**

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ІІ ФОНД!

АНГЛОМОВНА КНИГА ПРО ЛЬВІВ

LVIV. A Symposium on Its 700th Anniversary. Published under the sponsorship of Alumni of Higher Education in Lviv. New York, 1962. 397 p. illus. Price $12.

Українське громадянство одержало нову „амуніцію" до своєї відповідальної „зброї" ширення правди про Україну в світі, в обширній англомовній монографії про столицю нашого дорогого П'ємонту, княжий город Лева, з нагоди 700-річчя його заснування. Видало його Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку на початку 1963 року, коштом і заходом Комітету Бувших Студентів Високих Шкіл у Львові, який очолював інж. Володимир Богачевський, а секретарював інж. Олександер Гладишовський та самого НТШ.

Голова комітету може бути гордим, що його задум вже зреалізовано, але слід доложити всіх зусиль, щоб ця англомовна монографія про Львів дійшла до найширших кол читачів, науковців, політиків, студентів, університетських та публічних бібліотек, бо аж тоді ціль видання буде осягнена, і голова комітету інж. Вол. Богачевський, що так натрудився над збиранням фондів, може мати сатисфакцію спільно зі всіма його членами та НТШ. В цьому мусить допомогти наше громадянство та зокрема наша студіююча молодь.

Головним редактором твору був ред. Василь Мудрий, та англомовним редактором д-р Роман Олесницький. Зміст книги збагачений добірними світлинами, доставленими інж. Аполінарієм Осадцою, що зібрані в останнім розділі монографії під назвою „Львів у світлинах".

Монографія розпочинається вступом ред. Василя Мудрого, який пише про політичний розвиток українського Львова включно із актом 30 червня 1941 р., коли проголошено відновлення української державности. Цей політичний огляд є закороткий, зокрема замало є тільки згадки про 30 червня 1941 р., бо вже американці, як напр. проф. Джон Армстронг другий раз в своїй праці „Український націоналізм" на стор. 79-80 навів текст в англійському перекладі того вже історичного акту 20-річчя якого недавно відзначувано в світі.

В книзі стрічаємо праці наших науковців, фахівців у своїх ділянках, яких наш збірник представляє англомовному світові в обороні українського Львова. Немає там згадки й про нашу героїчну та легендарну УПА, яка вела визвольну боротьбу на два фронти проти обох тогочасних окупантів, яка то боротьба ведеться й тепер, відмінним способом. Немає там репродукцій осібної відзнаки, випущеної в Ню Йорку 1952 року з нагоди відзначення 700-ліття Львова, де над вежою Львова в золотих проміннях сонця повівав наш державний герб.

Монографію розпочинає розвідка проф. Яр. Пастернака „Львів на світанку історії", в якій є подана археологія Львова із обширною бібліографією, як також рядом нотаток. Проф. Микола Андрусяк пише історію Львова від заснування по 1772 р., коли Галичину з Львовом включно прилучили до Австрії, (стор. 54-148). Це солідна розвідка розподіляється на п'ять частин: Початки Львова по 1340 р., Галицько-Волинське королівство, 1340-1349 рр., Львів під польською займанщиною 1349-1772 рр., про Ставропигійське Братство, та про православне й греко-католицьке українське єпископство Львова. Розвідка є документована численними джерелами в нотатках, чим набирає особливого наукового значення. Про архітектуру та мистецтво Львова писав покійний проф. Вол. Січинський, а про українську культурну діяльність Львова в 1848-1918 роках — проф. Григор Лужницький, зупиняючись над духовенством, міщанством, купцями, освітою, науковими інституціями, виданнями, літературною діяльністю, театром та культурними напрямками, з поданням джерел.

Про Листопадовий Зрив пише проф. Мирон Заклинський, сам учасник тих подій, колишній УСС. Основну розвідку про Львів, як культурний центр між обома світовими війнами, дав відомий наш літературознавець проф. Володимир Радзикевич, зупиняючись над фактом московської інвазії під час першої світової війни, доби упадку Австро-Угорської Монархії та ЗУНР, початків польської окупації, української самооборони під Польщею. Автор показав Львів, як центр української національної ідеї, як центр церковно-релігійного життя, написав про Український Тайний Університет та освіту, про пресу в Львові, про літературні рухи чи напрямки, наукову працю, зокрема про НТШ та його великі наукові досягнення, про бібліотеки, архіви та музеї Львова, театр, мистецьку, музичну та малярську діяльність у Львові, все з належною документацією та джерелами.

Покійний Вол. Дорошенко написав обширну розвідку про Львів в добу українського модерного відродження з багатою бібліографією. Тут стрічаємо історію зв'язків Західньої України з Східньою Україною в 19 та 20 віках, нарис розвитку українського національного руху на Західній Україні, про перші зв'язки західніх українців з східніми, відродження українського національного руху в 1860-их роках, вплив українських діячів Східньої України на Західню Україну, роля акад. Мих. Грушевського та його вклад в Західню Україну, вплив РУП-у, роля Союза Визволення України в боротьбі за українську незалежність, та на закінчення дав розділ про діяльність східніх українців в Галичині під час польської, більшовицької та гітлерівської окупацій.

Проф. Августин Штефан з'ясував зв'язки Карпатської України зі Львовом. Немає, на жаль, згадки про зв'язки Буковини зі Львовом. Відомий є факт, що Ольга Кобилянська почала друкуватися на сторінках Літературно Наукового Вісника у Львові, що Ізидор Воробкевич та Осип Юрій Федькович також держали живі культурні зв'язки зі Львовом.

Про історію освіти написав інспектор Лев Ясінчук, найбільше компетентна особа в цій ділянці, заподаючи навіть статистичні дані 1911/12 та 1921/22 для порівняння, що виказують як за Польщі зменшилося наше шкільництво.

Про Львів, як центр українського економічного й господарського життя написав Андрій Жук із статистичними даними та зокрема оглядом розвитку різнородної української кооперації. Про господарський розвиток міста Львова написав Степан Процюк із багатими поясненнями в тексті та нотатках. Монографія закінчується розділом „Львів у світлинах", доставлених інженером Аполінарієм Осадцою та змістом книги. Бракує загальна бібліографія про Львів.

Відомо, що деякі поляки й тепер не зреклися своїх імперіялістичних претенсій до Львова. Ще 1939 р. Казімєрж Скоревич видав у Варшаві брошуру „Теріторіюм України в свєтлє картографії", в якій пересував західні кордони України аж до Буга. Отже ціла Галичина із Львовом та навіть чверть території Придніпрянщини на його думку, — це польські землі. Сакрум Полоніє Міленіюм теж повидавав праці в тім дусі.

Правда, наша література, і то англомовна, показувала світові кривди Польщі, зроблені Західній Україні. Слід згадати лише „Дя Бладі Бук" — „Криваву книгу", — видану урядом ЗУНР у Відні 1919 року, як також обширну і джерельну працю ред. Омеляна Ревюка: „Поліш атроцітіс ін Юкрен", виданої 1931 р. в Ню Йорку, чи розвідку проф. Мик. Чубатого про 700-ліття Львова, поміщену в „Квартальнику" УККА за 1953, ч. 3. В останньому часі наші молоді науковці пішли далі й повидавали нові праці про Польщу, вказуючи на кривдження нею українців. Це праці Ст. Горака: „Поленд енд гер нешеонел майнорітіс", 1919-1939", з 1961 р., Олега Підгайного: „Дя Юкреніен - Поліш проблем 1914-1917", Торонто, 1962 р.; праця відомого нашого науковця проф. Вол. Кубійовича: Вестерн Юкрейн візін Поленд, 1920-1939" та д-ра Ст. Ріпецького: „Юкреніен Поліш діпломатік страґл 1918-1923", Шикаґо, 1963 р. Центральне місце серед них всіх займає наша англомовна монографія про Львів, нове джерело ширення правди про український Львів.

Д-р Ол. Соколишин

Срібний Ювілей Подружжя Данила й Катерини Бортників в Бостоні

В Бостоні 31-го серпня родина зробила милу несподіванку панові Данилові Бортникові та його дружині Катерині з приводу 25-річчя їхнього подружнього життя. Ювілей влаштовано в залі української православної церкви.

Ювілятів привітали при вході до залі дружби і родина, а на залі було коло 200 гостей. Молодятам вручили квіти і під звуки оркестри до почесного стола, на якому були короваї, торт та барвінок.

Отець Іван Данилевич привітав Ювілятів та відслужив коротку Богослужбу, до якої співав хор під дириґентурою інж. Прухніцького. Обов'язки старости виконував інж. Євген Мороз, який добре вив'язувався зі свого обов'язку, вітав Ювілятів, гостей із Канади та попросив до слова о. Івана Данилевича, який говорив про Ювілята як про прикладного громадянина, який працює на церковному і релігійному полі, є предсідником Української Православної Церкви і фінансовим секретарем 238 Відділу УНСоюзу.

Промовляли дружки з Канади, а на кінці промовив сам Ювілят Данило Бортник, який дякував всім за таку милу несподіванку, і замість подяк пожертвував по $25 на Український Конгресовий Комітет і пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні.

М. П.

Українська хроніка

● Василь Гаврилюк, посадник Едмонтону, столичного міста канадійської провінції Альберта в роках 1951-1959, зголосив знову свою кандидатуру на посадника цього ж міста у місьских виборах, що відбудуться 16 жовтня ц. р. В цих же виборах кандидує на члена міської ради українець Федір Курило.

● Вісімдесятиріччя проф. Івана Ф. Власовського, видатного українського науковця, історика Української Православної Церкви, відзначено в Торонті в неділю 22 вересня заходом ініціятивного комітету при катедрі св. Володимира. На урочистість наспіло багато привітів. Доповідь про наукову працю І. Ф. Власовського, автора багатотомового „Нарису історії Української Православної Церкви" виголосив письменник Улас Самчук.

● Людмила Коваленко, відома українська еміграційна письменниця, авторка ряду прозових і драматичних творів, друкує тепер на сторінках „Українського Голосу" у Вінніпегу свій новий роман із підсовєтського життя п. н. „Степові обрії".

● Іван Д. Бреко, молодий канадійський адвокат українського походження, кандидує до Едмонтонської Публічної Шкільної Ради.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИЙ ІНСТИТУТ
ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
ДЛЯ ОБРАННЯ КЕРІВНИХ ОРГАНІВ ІНСТИТУТУ
— відбудуться —
в неділю, 27-го жовтня 1963 р. в год. 1-ій по полудні в залі НТШ, 302-304 Захід 13-та вул. в НЮ ЙОРКУ.

Порядок нарад буде поданий в запрошеннях, які розішлемо своєчасно.

ДИРЕКЦІЯ УВІ ІНСТИТУТУ

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
ФІЛОЛОГІЧНА СЕКЦІЯ
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
відбудеться в суботу, 19 жовтня 1963 р. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, а саме:

в год. 4:30 по пол. — Засідання Філологічної Секції з такою програмою:
1. Проф. Д-р В. Лев: Відкриття.
2. Проф. Д-р П. Ковалів: доповідь на тему „Лексичні запозичення в літературній мові X-XIV ст.".

В год. 6:30 по пол. відбудеться засідання Мовознавчої Комісії з такою програмою:
1. Проф. Д-р В. Стецюк: Відкриття.
2. Проф. Д-р П. Ковалів: доповідь на тему „Звукові системи в слов'янських мовах".

Гостям раді!

Доїзд: підземкою IPT до 77 вулиці або автобусом МЕДІЗОН ЕВЕНЯ до 79 вулиці в Ню Йорку.

Дирекція Філологічної Секції НТШ

Український Музичний Інститут в Америці
— влаштовує —
20-го ЖОВТНЯ 1963 р., год. 7:00 веч.
ВЕЧІР ФОРТЕПІЯНОВИХ ТВОРІВ
ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО
у виконанні
Дарії ГОРДИНСЬКОЇ-КАРАНОВИЧ
Слово про творчість Василя Барвінського виголосить
д-р Зіновій ЛИСЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ
2 East 79th Street (на розі 5-ої Аве.), НЮ ЙОРК

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ
має шану повідомити Громадянство, що чергова
Наукова Конференція ТУІА
— відбудеться —
за участю відомих учених-спеціялістів
в залях
УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ
(2 East 79th St., Ню Йорк)
дня 26-го ЖОВТНЯ 1963 р. (СУБОТА)
в 12:30 год. дня
Точна програма Конференції буде подана в найближчих днях.

Увага! Джерзі Сити й Околиця! Увага!

КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ
НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ
— влаштовує —
в неділю, 20-го жовтня 1963 року,
о год. 4-ій по полудні
в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 96 Fleet & Okland Ave в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.
ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ
для відзначення
70-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"
найстаршого українського щоденника в Америці.

В ПРОГРАМІ ВИСТУПИ ПРОМОВЦІВ ТА БАГАТА МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА.

За Управу Комітету Відділів Надгудсонської Округи:
А. ШАРАН, голова — М. БАРАН, секретар

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
28 ВІДДІЛ у НЮАРКУ
запрошує на
ДИСКУСІЙНИЙ ВЕЧІР ПРИ ЧАЮ
Доповідач: д-р Богдан ЦИМБАЛИСТИЙ
Тема:
„До проблеми виховання української молоді в Америці"
Неділя, 20 жовтня 1963 року
Початок — 4 год. по пол.
УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЯ
180 Вільям вул., НЮАРК, Н. Дж.
В рямках вечора різні несподіванки.

Увага! ШИКАҐО й ОКОЛИЦЯ! Увага!
ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ в ШИКАҐО
В ЦІЛІ ВІДЗНАЧЕННЯ
ЮВІЛЕЮ 70-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

I.
СКЛИКАЄ
ШИРШІ СХОДИНИ
урядників Головних, Окружних і Відділових та представників усіх Відділів УНСоюзу з Шикаґо і околиць
на п'ятницю, дня 18 жовтня 1963 р.
о год. 7:30 вечером
в СОЮЗОВОМУ ДОМІ при 841 N. Western Ave.

II.
ВЛАШТОВУЄ
дня 27 листопада 1963 року
в залі "THE MARTINIQUE" при 2500 W. 94 Place
ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ
на якому будуть визначні гості і представники української, чужинецької і американської преси.
Білети вступу в ціні $5.00 є у передпродажі по Союзових Відділах.
Початок "Coctail-Party" о год. 6:30 веч.
а Бенкету — о год. 7:30 веч.

III.
ВЛАШТОВУЄ
ВИСТАВКУ ВИДАНЬ „СВОБОДИ"
найстаршого українського часопису на еміграції, за час його 70-літнього існування.

Виставка приміщена
в СОЮЗОВОМУ ДОМІ при 841 N. Western Ave.
від год. 1-ої в полудне до 9-ої вечером в днях
28, 29, 30 листопада та 1 грудня 1963 р.

Проситься про якнайчисленнішу участь у всіх цих ювілейних імпрезах.

За Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаґо:
Тарас ШПИКУЛА, предсідник — Інж. Михайло ХАРІВ, секретар

Ділимося сумною вісткою, що в четвер, 10-го жовтня 1963 р. несподівано помер у сні, на 57-му році життя, наш Діяльний Пластун, б. станичний, член Пластового Куреня УПС „Лісові Чорти"

ПЛАСТУН СЕНЬЙОР
бл. п. Степан Андрій ЛУЦИК
родом зі Львова, Україна.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПЛАСТ і ПЛАСТПРИЯТ
Станиця в Міннеаполіс, Мінн.

Замість квітів на свіжу могилу
св. п. МЕЛАНІЇ ВИТВИЦЬКОЇ
складаємо 15 доларів
на Дар Українському Воєнному Інвалідові.
Ню Йорк, Н. Й. — Андрій ЧАПЕЛЬСЬКИЙ з Родиною

Замість квітів на свіжу могилу
блаженної пам'яті
Інженера-Агронома ФЕДОРА СКРИПНИЧЕНКА
що відійшов на вічний спочинок 13 вересня ц. р.,
дарую $15.00 на Українську Вільну Академію Наук у США
Павло ГАЛЯН

УВАГА! УВАГА!
Неділя, 20 жовтня ц. р. о 4-ій годині дня
в приміщенні
УКРАЇНСЬКОГО ОСЕРЕДКУ
на вулиці Карпентер
УКРАЇНСЬКИЙ ДІТРОЙТ
ЗАХОДАМИ МІСЦЕВОГО ВІДДІЛУ ОУРДП
та
Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ УНРЕСПУБЛИКИ
відзначатиме пам'ять
ВИЗНАЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА, ПУБЛІЦИСТА, ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА, ОСНОВОПОЛОЖНИКА І ДОВГОЛІТНЬОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ УРДП ТА ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА УНРЕСПУБЛІКИ В ЕКЗИЛІ,
СЛАВНОЇ ПАМ'ЯТИ
Івана Павловича БАГРЯНОГО
В програмі:
1. Відкриття — Василь Колосюк
2. Жалібний марш Бетховена — Любов Самарська
3. Слово про сл. п. Івана Павловича Багряного — Ст. Федорівський
4. В мистецькій частині виступають: Галина Кравченко, Лідія Китаста, Олександра Ковальська, Любов Самарська, Олександер Садовий, Олена Лісківська, Ансамбль Бандуристів Української Православної Ліги Молоді, Ансамбль Бандуристів капелі ім. Т. Шевченка.

ТОВАРИСТВО ПРИХИЛЬНИКІВ УНР та ВІДДІЛ ОУРДП

УВАГА! УВАГА!

Повідомляємо, що вже вийшло з друку чергове подвійне число ілюстрованого квартальника Українського Православного Братства Святої Тройці в Шикаго п. заг.

„ГОЛОС ПРАВОСЛАВНОГО БРАТСТВА"

ЗМІСТ ЧИСЛА
1. Архиєпископ Геннадій — „Українська Православна Церква в сучасності".
2. о. Борис Пйятківський — „Обов'язок християнина супроти святого храму та як він там повинен заховуватись".
3. М. Трихрест — „Світогляд — ідеологічні „основи" переслідування релігії за залізною заслоною".
4. П. Кізко — „Людина міцної волі та характеру" (До 85-річчя з дня народження проф. Г. Ващенка).
5. М. Гікавий — „Д. Донцов" (До 80-річчя з дня народження).
6. Г. Репа — „Скромність — чеснота, що веде до любови, пошани та згоди".
7. І. Ф. — „Протест проти голодового народовбивства, доконаного Москвою проти українського народу в 1933 р."

Ціна згаданого подвійного числа — 50 центів.
Річна передплата — 1 долар.

Замовлення та передплату приймає А. Вознюк на адресу:
Ukrainian Holy Trinity Orthodox Church
1908 — 10 North Humboldt Blvd., Chicago 47, Ill., U.S.A.

КАДР ІЗ ФІЛЬМУ

„Дитина і дві матері"

Ольга Юречко в ролі екстравагантної Сари — дочки рабіна. Христина Віланич в ролі астролога Доллорес Ібарурі. Новий укр. кінофільм (психологічна драма) незабаром демонструватиметься в Канаді і ЗДА. Реалізація: Лев Т. Орлигора. (Інформує Укрспілка „ЛАДО-ФІЛЬМ", Сан Франсіско, Каліф.)

Айзенгавер за те, щоб республіканці вибрали свого кандидата після основних дебат на Конвенції

Ґеттисбурґ, Па. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер заявив в пресовому інтерв'ю, що він радо бачив би завзяту боротьбу на Республіканській Номінаційній Конвенції в 1964-му році між претендентами на кандидата на президента, щоб Конвенція на основі дебати могла вибрати такого кандидата, який якнайкраще обстоював би схвалену виборчу плятформу Республіканської партії. В справі кандидатури сенатора Беррі Ґолдвотера Айзенгавер сказав, що арізонський сенатор мусить ясно висловити свою програму під час правиборів або якимсь іншим способом, бо тільки тоді він зможе бути серйозним кандидатом на президента. Айзенгавер не хоче нікого підтримувати як кандидатів на президента, бо він не є „королем", але три або чотири особи, які він не назвав, краще надаються на президентське становище, ніж всі інші. Віце - президент Ричард М. Ніксон сказав був Айзенгаверові, що він не старається про кандидатуру, але якби так зайшла потреба, то Ніксон без всякого сумніву, найкраще надається на це становище. Айзенгавер відмовився говорити про особу президента Кеннеді, тільки сказав, що йому не подобається фінансова розтратність демократичного уряду.

Французький міністер закордонних справ приготовив приїзд де Ґоля до ЗДА

Вашинґтон. — Французький міністер закордонних спра Моріс Кув де Мурвіль відвідав в минулий понеділок 7-го жовтня президента Кеннеді і перевів з ним більше, як одногодинну конференцію. Приявними були на тій нараді французький амбасадор у Вашинґтоні Ерве Альфан і директор політичних справ у французькому міністерстві закордонних справ Шарль Люсе, а з американського боку, крім Президента, були амбасадор у Парижі Чарльз Болен, державний секретар Дін Раск, заступник державного секретаря Джордж Болл і асистент державного секретаря для европейських справ, Вільям Тайлер. Міністер Мурвіль заявив згодом журналістам, що „з'ясовано обосторонні становища в прерізних справах", при чому газети твердять, що між тими справами були проблема атомової зброї для Франції, відношення Франції до НАТО і Европейської Економічної Спільноти, становище де Голя супроти В'єтнаму і т. п. Кув де Мурвіль заявив, що на його думку американський Уряд знає вже докладно про становище Франції. На тій нараді „всі були згідні" в тому, що французький президент Шарль де Ґоль прибуде до Вашингтону „як мога швидше". Він має приїхати сюди в перших місяцях наступного року. До того часу — твердить преса — будуть ще краще з'ясовані американсько-французькі відносини, які в останньому році не були найкращі з уваги на опозицію де Ґоля проти прийняття Британії до Европейської Економічної Спільноти та проти включення французької збройної сили до збройних сил НАТО.

Міська Рада в Ню Йорку плянує винищити голубів — як носіїв недуги менінґітіс

Ню Йорк. — Міська Рада Здоров'я плянує винищити мільйони голубів, які в дикому стані живуть в цьому місті та розносять жахливу недугу, т. зв. менінґітіс, або своєрідне запалення мозку. Недавно дві особи згинули від цієї недуги, якої набралися від голубів. Щороку коло 20 осіб нездужають на цю недугу, а пересічно 4 особи вмирають від неї. Д-р Джордж Джеймс, міський комісар здоров'я, заявив в Міській Раді Здоров'я, що він ще раз буде нараджуватися з науковцями в справі контролі голубів, а після того він запропонує змінити міський закон, який дозволив би масово винищити голубів. Департамент здоров'я заборонив вживати хемічних отрут до винищення голубів, бо це було б шкідливе для дітей і для собак та котів. На думку цього департаменту треба б користуватися звичайними пастками. 120 бизнесових та будівельних концернів мали б цим зайнятися згідно з окремим дозволом. Покищо д-р Джеймс просить мешканців Ню Йорку не кормити голубів, бо тоді їхнє число може дещо зменшитися. Тепер воно має виносити коло 5,000,000. Преса виступає проти цього пляну, пишучи, що скорше треба б винищити щурів, які більше розносять недуги, як голуби, які спричинили 4 випадки смерти на всіх 87.000. Голуби можуть залітати до Ню Йорку з Ню Джерзі і Лонґ Айленду. А втім, як можна уявити собі Венецію і площу Трафальґар у Лондоні без голубів?

Лікар виявляє спосіб магазинувати ліки в людському організмі

Ню Йорк. — Д-р Юда Фолксман із Массачусетського загального шпиталю, доповідаючи на конференції в справі штучного серця, мимоходом виявив, що вже рік тому д-р Дейвід В. Лонґ лікує своїх пацієнтів тим способом, що дає ліки, які можуть діяти в людському організмі впродовж кількох років. Це діється цим способом, що лік дається пацієнтові в такій капсульці, що вона дозволяє лікові поволі проникати через свої стінки до людського організму. 1. Таким способом можна лікувати руїнницьку анемію, давши пацієнтові запаси вітаміни Б-12 за одним разом. Тепер такий пацієнт мусить щомісяця діставати іньєкції проти цього роду анемії. 2. Можна також цим способом давати ліки до штучних серцевих клапанів, щоб ці ліки поволі діяли та не допускали до того, щоб згущувалася кров та не вапніли штучні серцеві клапани. 3. Можна цим способом постачати людському організмові на довший час протипістрякові ліки. Ці капсульки мають бути зроблені з сумішу зв. „сілястік" (мішанина сілілокону й гуми).

Короткі вістки

● **Чехи** дуже стурбовані і ще більш озлоблені проти комуністичної влади, як були досі: комуно-чеський уряд підніс ціни на пиво. Сталося це у зв'язку з препоганою харчовою ситуацією в усіх країнах поза залізною заслоною, щоб зменшити скількість зерна, яке йде на продукцію пива кращого сорту.

● **У Москві** відбулися в минулу неділю совєтсько-італійські футбольні змагання. До Італії вислано цілу ескадру совєтських літаків, якими летіли італійці, охочі бачити той меч. Також з Чехословаччини й Югославії прислано літаки для перевозу італійських глядачів — здебільша членів великої італійської комуністичної партії.

У Лондоні арештовано вже 18-ту особу у зв'язку з нападом на поштовий поїзд в серпні цього року, коли-то пограбовано 7 мільйонів дол. Все ж, не подано до публічного відома, до якого ступня поліція виявила тайну того нападу та чи вона знає його організаторів і учасників. Винайдено тільки невеличку частину здобичі.

● **Британський уряд** відкинув просьбу Совєтів, щоб совєтський джетовий літак, який повезе в цьому тижні совєтського астронавта Юрія Ґаґаріна на з'їзд в справах космічних дослідів до Мехіко, міг зупинитися на летовищі в Шотландії. Британський уряд пояснив свою відмову тим, що Совєти ні разу не дозволили британським літакам приземлюватися на будь-котрому летовищі в СССР, тільки у Москві.

Нарада молодечих організацій в Ню Йорку

2-го жовтня в домівці КПС в Ню Йорку відбулася друга з черги нарада представників молодечих організацій, що її скликав Референт Молоді при Екзекутиві УККА інж. Р. Рогожа.

В нараді взяли участь представники Крайових Управ українських молодечих організацій: СУМА, Пласт, ОДУМ, СУСТА, СУАСТ—Схід, ТУСМ ім. М. Міхновського, Зарево і Ліга Української Молоді Північної Америки.

Предметом цих нарад було обговорення справи участи організованої української молоді в святі Відкриття Пам'ятника Шевченкові, що має відбутися 30-го травня 1964 року у Вашинґтоні. В зв'язку з тим в нарадах брали також участь д-р Ярослав Падох від Комітету Пам'ятника Шевченкові та Л. Крушельницький від Мистецької Комісії.

Д-р Ярослав Падох інформував присутніх про організаційну підготовку цієї величавої імпрези та її велике політичне і пропагандивне значення, а п. Л. Крушельницький зреферував проєкт Мистецької програми. Обидва представники висловили побажання, щоб українські молодечі організації взяли якнайбільше чисельну і організовану участь зі своїм членством в урочистостях Відкриття Пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.

На основі їх інформацій і плянів представники молодечих організацій заявили свою готовість якнайбільше активно включитися в ці святкування та обмірковували пляни участи молоді в маніфестаційній та мистецькій частинах. Для цього покликано окремий Діловий Комітет з представників Молодечих організацій, до якого увійшли: Ю. Ференцевич — Пласт, Е. Гановський — СУМА, Л. Ганущак — СУСТА, А. Філімончук — ОДУМ і О. Дайко — Ліга Укр. Молоді Півн. Америки. Комітет має за завдання, в узгідненні з Комітетом Пам'ятника Шевченкові і Мистецькою Комісією, випрацювати детальний плян участи молодечих організацій у Відкритті Пам'ятника.

Нарадами проводив представник ГУ СУМА п. Мирослав Шміґель. Рішено чергове засідання відбути 25-го жовтня 1963 року в приміщенні Головної Управи СУМА, яким буде провадити представник ОДУМ-у.

Е. Г.

15-літній ювілей УСК

(Закінчення зі стор. 1-ої)

рох Орест Засійбіда, а закінчено його молитвою під проводом о. мітрата Весоловського. Вкінці бенкету д-р Іван Скрант згадав присутніх на залі заслужених діячів УСК-у кол. голову Романа Скоробогатого, Степана Качмарського і Осипа Кудрика, та спеціяльно підчеркнув повну посвяти довголітню працю касира УСК-у Євгена Лисняка, якому присутні влаштували овації на знак признання і подяки. Д-р Іван Скрант повідомив теж присутніх про остаточне рішення Управи УСК-у заснувати при Клюбі окремий відділ УНСоюзу та закликав членів Клюбу вступити до цього відділу, в якому пост секретаря обійме мґр. Михайло Гаврилюк. Український Народний Союз репрезентував на бенкеті його головний предсідник Иосип Лисоґір, а „Свободу" — Володимир Сохан.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Зі спорту

УКРАЇНА - ЧЕХОСЛОВАКІЯ 108:105 і 61:56.

Після успішних виступів на III-ій спартакіяді народів в Москві українські легкоатлети здобули гарні успіхи в чергових легкоатлетичних змаганнях з Чехословакією, які відбулися 14 і 15 вересня на центральному стадіоні в Києві. Змагання були дуже завзяті. В першому дні в жіночих конкуренціях провадили чехословачки різницею 2 пунктів, а в конкуренціях чоловіків — українці вели різницею 5 пунктів. В другому дні, коли до кінця зустрічі залишились ще три конкуренції, відношення пунктів чоловіків було 92:92. Змагання виграли легкоатлети України з вислідом 61:56.

В цих днях в Москві відбулися легкоатлетичні змагання: Російська ФСР — Польща — Сх. Німеччина. Без українських змагунів і змагунок росіяни соромливо програли і це найкращий доказ цього, чому московський окупант не згідний задовольнити вимоги українських спортовців, — виступати в міжнародних і Олімпійських Ігрищах окремо. Великих перемог в Москві добилися легкоатлети Польщі, які здобули 174,5 точки, Російська ФСР 130,5 і Сх. Німеччина 120 точок. Особливо високо програла російська репрезентація чоловіків до польської репрезентації з різницею 43 точок. Отже сталось так, як це передбачала польська спортова преса і особливо варшавський „Пшеґльонд Спортови", який кількакратно обговорюючи на своїх сторінках цю важливу спортову зустріч, потішав польських спортовців, що цим разом польські легкоатлети матимуть проти себе чисто російську репрезентацію без легкоатлетів України, отже є добрі можливості успіхів...

Шкода, що інакше, а не так, про спортові зустрічі своїх репрезентацій з репрезентацією СССР пише преса у вільному світі і зокрема преса Америки.

О. Твардовський

Прим. Редакції: Вже відбулися теж міжнародні легкоатлетичні змагання росіян з репрезентаціями Франції та Англії і тут теж в обидвох випадках легкоатлети Російської Ф. С. Р. зазнали невдач.

„ЛЕВИ" — „ІҐЕЛС" 4:0

Шикаго, 29 вересня. — „Леви", підсилені кількома добрими змагунами, дуже потребували цієї перемоги, щоб врятуватися від марева спаду до Першої Дивізії. Граючи з вітром, „Леви" безнастанно атакували польські ворота. Вже в 6-ій хвилині Караван здобув перші ворота з наріжняка. На 15-ій хвилині Крук підвищив вислід, а два небезпечні наступи поляків опісля закінчилися нецільними стрілами. Треті ворота стрілив Терлецький ефектовно з повітря в 20-ій хвилині гри, а четверті ворота впали до поляків в 40-ій хвилині прямо з викопу воротаря Кашуби, коли Терлецький заатакував воротаря, якому вітер перешкодив вийти оборонно з грізної ситуації. Суддю, який признав ці ворота, напав і копнув один симпатик поляків, після чого суддя відмовився продовжувати змагання. Впорядчики „Левів" віддали авантюрника в руки поліції.

Сумівські „Крила" перемогли мексиканську дружину „Некакса" 2:1 і, здобувши досі 19 точок, стали найповажнішим кандидатом на аванс до Вищої Дивізії.

Інші висліди дружини „Левів":

Резерва „Левів" — резерва „Іґелс" 4:2. Ворота для резерви „Левів" здобули: Козій 2, Мелешко і Хринівський.

Юнаки „Левів" — юнаки „Вісли 4:2. Юнаки здобули другу перемогу осіннього сезону. Стрільцями воріт були: Мінтянський, Банах, Мрицук і Тахтаул;

Доріст „Левів" — доріст „Вандерерс" 15:0. На великий розгром німців зложилися ворота стрільців: Парух 6, Б. Шлапак 5, М. Ковалевич 3, і М. Волчанський 1.

Резерва „Крил" програла з дружиною резерви „Некакси" 0:4, а юнаки „Крил" втратили дві цінні точки в зустрічі з юнаками „Іґелс", яка закінчилася вислідом 0:2. Цим самим польські юнаки здобули перше місце в Південній Дивізії Юнаків. Доріст „Крил" переміг ровесників сербської дружини „Ютс" 5:0. Ворота здобули: Лаврів 2, Павликович 2 і Гнатів 1.

Петро Головатий

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 16-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Клюб Поступовий, Відд. 70 в год. 7-ій веч в УНДомі при 96 Fleet St. Цього вечора можна дістати ще білети на Бенкет 70-річчя „Свободи" на 20-го жовтня. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ, Відд. 170, о год. 6-ій веч. в УНДомі. — І. Грабар, секр.

Всячина

„СВОБОДА РЕЛІГІЇ В СССР"?

Управління московського патріярха розіслано до багатьох книгозбірень американських університетів велику книгу, передрук фотографічним способом — „Псалтирь следованная", з датою 1960 р., в оправі. Книга розсилається безкоштовно як подарунок від патріярха й очевидно з наміром показати, що в Совєтах релігійні книжки друкуються без перешкод від атеїстів.

Книга великого формату на звичайнім часописнім папері та видрукована у двох фарбах, чорній та червоній. На оправі назва книги зроблена сучасним правописом „Псалтирь следованная".

На бажання деяких українських підприємств і Відділів УНС, оголошення до Календаря-Альманаха на 1964 рік, приймаємо до 25-го жовтня 1963 року.

АЛЬМАНАХ „СВОБОДИ" на рік 1964, що появиться у 70-річчя УНСоюзу, буде в цілості присвячений 150-річчю народин Тараса Шевченка і відкриттю Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні — буде особливо цінною книгою для кожного українця у вільному світі й появиться у збільшеному об'ємі.

АЛЬМАНАХИ „СВОБОДИ" друкуються багатотисячним накладом і доходять в найдальші закутини американського континенту.

АЛЬМАНАХИ „СВОБОДИ" — це джерело багатих інформацій про різні ділянки українського життя в Америці.

АЛЬМАНАХИ „СВОБОДИ" читає понад 80.000 членів Українського Народного Союзу. Вам напевно оплатиться помістити оголошення Вашої фірми в АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ" на рік 1964.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

ТАРЗАН, ч. 5123. П'єр приз нається...

THE FRENCHMAN'S TRAIL WAS EASY TO FOLLOW AND TARZAN SOON OVERTOOK HIS QUARRY. "YOU MUST EXPLAIN SOME THINGS," HE SHOUTED ANGRILY.

"EXPLAIN?" PIERRE REPLIED INNOCENTLY. "BUT WHY, M'SIEU-- I ONLY PRESERVED OUR SAFETY--"

"NGOTO THREATENED TO CHANGE HIS ORDERS AND KILL US ALL. I HAD TO STOP HIM, DIDN'T I?" 1-6-5123

Легко було слідкувати за слідом француза і Тарзан швидко дігнав свою жертву.

— Вияснити? — відповів невинно П'єр. — Але чому, пане... Я тільки зберіг нашу безпеку...

— Нґота погрожував змінити свої накази і всіх нас вбити. І мусів його унешкідливити, чи ж не так?